ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 70ον ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ, 1934. Ἀριθ. 2.

ΜΙΜΗΤΑΙ ΤΟΥ ΑΓΑΘΟΥ

«Καὶ τίς θέλει σᾶς κακοποιήσει, ἐὰν γένητε μιμηταὶ τοῦ ἀγαθοῦ;» (Α΄ Πέτρ. γ΄ 13).

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἄνθρωπος πρακτικὸς καὶ ἁπλοῦς, πρακτικώτατα ἐξετάζει κάθε ζήτημα τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς. Δὲν τὸν ἀπασχολεῖ ἡ θεωρία οὔτε τὰ βαθύτερα θεολογικὰ ζητήματα· ἀρκεῖται εἰς τὴν πρακτικῶς ἐκδηλουμένην Χριστιανικὴν ζωήν, διὰ νὰ κρίνῃ περὶ τῶν βαθυτέρων πνευματικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ὡς κίνητρα ὠθοῦν τὸν Χριστιανὸν εἰς δρᾶσιν.

Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ σημερινὸς κόσμος ἀρχίζει νὰ βαρύνεται τὰ θεωρητικὰ ζητήματα καὶ νὰ ἐξετάζῃ ***τί πράττει καὶ πῶς ζῇ ὁ ἄνθρωπος*** καὶ ἀδιαφορεῖ ἐντελῶς πρὸς τὸ τί πιστεύει ἢ τί πρεσβεύει περὶ τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος θεολογικοῦ ζητήματος.

Πράττων τοῦτο ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἴσως νομίζει ὅτι ἀκολουθεῖ τὴν μέθοδον τοῦ Πέτρου. Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές. Ὁ Πέτρος, ὁμιλῶν πρακτικῶς, παραλληλίζει τὴν θεωρίαν μὲ τὴν πρᾶξιν καὶ ζητεῖ ἐκ τοῦ ἑτέρου νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ πρώτου. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ἐννοεῖ νὰ κρίνῃ τὸν ἀντικρυνόν του ἀπὸ ὅσα ἐκδηλώνει καὶ τίποτε περισσότερον.

Τὸ «δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει τί πιστεύει ὁ ἄνθρωπος, ἀρκεῖ νὰ ζῇ καλὴν ζωὴν» εἶναι ἀρχὴ ***πολὺ παρακεκινδυνευμένη καὶ σφαλερά.***

Ὁμολογία καὶ ζωή, θεωρία καὶ πρᾶξις δέον νὰ ***συμβαδίζουν*** καὶ ν᾽ ἀναπληροῦν ἡ μία τὴν ἄλλην, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον κάθε πρακτικὸς Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἦναι εἰς θέσιν νὰ κάμῃ ὄχι μόνον τὴν ***ὁμολογίαν*** τῆς πίστεώς του, ἀλλὰ καὶ τὴν ***ἀπολογίαν*** του πρὸς τοὺς τυχὸν ζητοῦντας παρ᾽ αὐτοῦ λόγον περὶ τῆς ἐλπίδος τῆς ἐν αὐτῷ διά τε τοῦ λόγου καὶ τῆς ζωῆς του.

Τοῦτ᾽ αὐτὸ λέγει ὁ Πέτρος εἰς τὸ μεθεπόμενον ἐδάφιον τοῦ ἀνωτέρω κεφαλαίου «Ἐστὲ δὲ ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν».

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰσαγωγικῶν τούτων σκέψεων προχωροῦμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος ἡμῶν.

Ι. Ὁ μιμητὴς τοῦ ἀγαθοῦ.

Ἡ γενικὴ «**τοῦ ἀγαθοῦ**» δύναται νὰ ἦναι εἴτε ἀρσενικοῦ εἴτε οὐδετέρου γένους—νὰ ὑπονοῆται εἴτε «ὁ ἀγαθὸς» ἢ «τὸ ἀγαθόν». Ἀλλὰ πρόκειται μᾶλλον περὶ τοῦ ἀγαθοῦ (οὐδετέρου), τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ μὲν πρὸς τὸ «ἀγαθότης» ἀλλὰ πηγάζει ἐκ τοῦ Ἀγαθοῦ (ἀρσενικοῦ), ὅστις εἶναι ὁ Θεός. Γενικῶς λοιπὸν ὁ μιμητὴς τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἔθεσεν ὡς πρόγραμμα τῆς ζωῆς του ***ν' ἀκολουθῇ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ Θεοῦ*** εἰς τὴν ἔμπρακτον αὐτοῦ ζωήν. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, γνωρίζομεν ἐκ πείρας ὅτι ***ὑποφέρει*** πάντοτε, διότι γίνεται ὁ στόχος τῶν «κακοποιῶν» ἢ τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, οἵτινες ἔχουσιν ὡς πρόγραμμα τῆς ζωῆς των ὄχι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἰδίας αὐτῶν συνειδήσεως.

Ὁ Πέτρος μιμητὴν τοῦ ἀγαθοῦ θεωρεῖ ***τὸν Χριστιανὸν*** καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνει τὴν ἐπιστολήν του καὶ δι' αὐτὸν πρωτίστως ἐνδιαφέρεται. Αὐτὸς εἶναι ὁ πάσχων ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, αὐτὸς ὁ δεχόμενος καθ' ἑκάστην τὰς ἐπιθέσεις τοῦ πρώτου τυχόντος ἀσεβοῦς ἢ μεθύσου ἢ ἐκλύτου.

Εἶναι δὲ λίαν εὐνόητον ὅτι μιμητὴς τοῦ ἀγαθοῦ γίνεται πᾶς ἄνθρωπος ἐρχόμενος ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίδρασιν ***τῆς χάριτος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ***, ὅστις ἀπεκήρυξε τὴν ἁμαρτίαν, συνεχωρήθη καὶ ἐγένετο διὰ τοῦ Χριστοῦ δεκτὸς εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ Πατρός.

Χριστιανέ! Ὁ ἀπόστολος Πέτρος σοὶ ἀπευθύνει τὴν ἐπιστολήν του, θεωρῶν σε ὡς μιμητὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὡς πάσχοντα διὰ τὴν δικαιοσύνην. Τί μαρτυρεῖ ἡ καρδία σου περὶ τούτων; Αἰσθάνεσαι πράγματι ὅτι ὑπεράνω ὅλων εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ ὅτι Αὐτοῦ τὸ θέλημα, ἡ ἀγάπη, ἡ πραότης καὶ ἐπιείκεια, ἡ ἁγνότης καὶ ἁγιωσύνη εἶναι τὰ ὕψιστα ζητήματα τῆς ζωῆς; Μιμητὴς τοῦ ἀγαθοῦ σημαίνει ***μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ.*** Ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ἐγὼ τοῦ Χριστοῦ». Τὰς λέξεις αὐτὰς ἐννοεῖ ὡς ἑξῆς: Γίνεσθε μιμηταί μου εἰς τὸ ὅτι καὶ ἐγὼ μιμοῦμαι τὸν Χριστόν, μιμηθῆτε με μιμούμενον τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ μίμησις τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ ἦναι τὸ κυριώτερον μέλημα τοῦ Χριστιανοῦ. Μίμησις εἰς τί; ***Εἰς ἐκεῖνα***, τὰ ὁποῖα ἀνέφερα ἀνωτέρω: Εἰς ἀγάπην, εἰς ἁγνότητα, εἰς ἁγιωσύνην, εἰς πραότητα, εἰς ἐπιείκειαν, εἰς συγχωρητικότητα. Τὰ αἰσθάνεσαι αὐτὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἢ ὄχι; Ἐὰν ναί, ***καλλιέργησον τὴν μίμησιν μέχρις ὁμοιότητος πρὸς τὸν Χριστόν.*** Ἐὰν ὄχι, μὴ χάνῃς πολύτιμον χρόνον, ἀλλὰ δέχθητι τὸν Χριστὸν ὡς τὸ ἀντικείμενον τῆς μιμήσεώς σου, ἀφοῦ Αὐτὸς εἶναι τὸ μόνον μέσον τῆς σωτηρίας σου.

ΙΙ. Ἕτοιμοι εἰς ἀπολογίαν μὲ συνείδησιν ἀγαθήν.

Ὁ κόσμος παρεξηγεῖ τοὺς μιμητὰς τοῦ ἀγαθοῦ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀποστόλων δὲν ἔπαυσαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου τὰς ἐξηγήσεις καὶ τὰς παρεξηγήσεις των. Μία μόνον ἐξήγησίς των ὑπῆρξεν ἐπιτυχής, ὅταν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὠνόμασαν τὸ πρῶτον τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ ***Χριστιανούς.*** Τὸ ὄνομα τοῦτο, ἂν καὶ ἐχαλκεύθη τότε ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς ἔνδειξιν χλεύης καὶ περι-

φρονήσεως, ἐν τούτοις ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον καύχημα τοῦ ἀκολούθου τοῦ Χριστοῦ· διότι διὰ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν ἀφιερώσεως συνύφανεν ὁ Χριστιανὸς τὴν ζωήν του μὲ τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ.

Αἱ ἄλλαι ἐνέργειαι τῶν κοσμικῶν ὑπῆρξαν κακόβουλοι, πρὸ τῶν ὁποίων οἱ μιμηταὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καθὸ μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ, εὑρίσκοντο καὶ εὑρίσκονται εἰς διηνεκῆ **ἀπολογίαν**, διότι καὶ θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς οἱ ἐναντίοι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ὀπαδῶν Του ζητοῦν διαρκῶς παρὰ τούτων λόγον περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδος.

Ἀλλ' ὁ μιμητὴς τοῦ ἀγαθοῦ μὲ **συνείδησιν ἀγαθὴν** δέον νὰ φέρῃ τὴν μαρτυρίαν ἢ ἀπολογίαν του.

Ἡ ἀγαθὴ συνείδησις εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν, ὡς ἄλλως τε ἐξηγεῖται καὶ διασαφηνίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου, σημαίνει ὅτι μεταξὺ τῆς ζωῆς τῆς Χριστιανικῆς καὶ τῆς ἀπολογίας δέον νὰ ὑπάρχῃ ἀπόλυτος ἁρμονία.

Δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν τί λέγουν καὶ σκέπτονται οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου· ἐξετάζομεν (καὶ αὐστηρότατα μάλιστα) τί διακηρύττομεν ὡς ἀρχάς μας καὶ πῶς ἐκδηλοῦμεν τὰς ἀρχὰς αὐτὰς ἐμπράκτως εἰς τὴν ζωήν μας.

Ὁ κόσμος μᾶς κατηγορεῖ ὡς «κακοποιούς». Ἡ ζωή μας ἂς μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἐναντίου. Δὲν πρέπει οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ὑπόκρισις νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὰς σχέσεις μας· τοὐναντίον, Χριστιανικὴ εἰλικρίνεια καὶ ἀγάπη πρέπει νὰ ἦναι τὸ γνώρισμα τῆς ἐν γένει διαγωγῆς μας.

Πόσον θλιβερὸν εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὰς τάξεις τῶν Χριστιανῶν—τῶν εἰλικρινῶν μιμητῶν τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ Χριστοῦ—ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν παρεισέφρυσαν οἱ ὑποκριταί, οἱ ἀνειλικρινεῖς, οἱ ἐμπαῖκται, οἱ ἰδιοτελεῖς—καὶ ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐπαναλαμβάνεται ἔκτοτε καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτίας καὶ ἐκ κακοῦ ὑπολογισμοῦ βεβαίως ἐδημιουργήθησαν τόσοι καὶ τόσοι κλάδοι τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας (διὰ νὰ μὴ τοὺς ὀνομάσω σχίσματα ἢ αἱρέσεις), ἕκαστος τῶν ὁποίων παρουσιάζεται ὡς ὁ ἁγνὸς καὶ εἰλικρινὴς καὶ τέλειος, ἑωσοῦ ρίψῃ ὁ Σατανᾶς τὰ δηλητηριώδη βέλη του εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν καὶ δημιουργηθοῦν νέαι παραφυάδες. Ἐγένετο ὅμως πάντοτε τὸ λάθος — ὁ κακὸς ὑπολογισμὸς — ὅτι χάριν ὀλίγων ὑποκριτῶν ἢ ἀνειλικρινῶν, παρεισφρυσάντων εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐκλεκτῶν, κατηγορήθη καὶ διεσύρθη τὸ ὄνομα τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Ἐλησμόνησαν δὲ οἱ κατήγοροι οὗτοι τελείως τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων, τὴν ὁποίαν εἶπεν ὁ Χριστὸς διὰ νὰ καταδείξῃ πόσον δύσκολον εἶναι, ἂν μὴ καὶ ἀδύνατον, νὰ διατηρῆται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐλευθέρα ἀπὸ τὰ ζιζάνια, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν τόσον βλαβερὰ καὶ ὀλέθρια εἰς τὴν ἐν γένει ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὡς ἀτόμων.

Τὸ σύνθημά μας λοιπὸν πρέπει νὰ ἦναι: «Ὅλοι ἀκραιφνεῖς καὶ γνήσιοι μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ἕτοιμοι νὰ ὑποστῶμεν τὰ πάντα διὰ τὸν Χριστόν, καὶ ἐνώπιον πάντων, εἴτε προκαλούμενοι εἴτε διωκόμενοι, νὰ ἤμεθα ἕτοιμοι εἰς ἀπολογίαν μὲ συνείδησιν καθαρὰν—τουτέστι, διὰ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὁμολογίας μας νὰ δίδωμεν λόγον τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος.

Ἐὰν δὲν συσπειρωθῶμεν πέριξ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, πᾶσα

προσπάθεια ἄλλη εἶναι ματαία καὶ ἄκαρπος, ἀπειλοῦσα νὰ μᾶς παραλύσῃ τελείως καὶ νὰ μᾶς καταστήσῃ ἀχρήστους εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους.

III. Ἡ ἐν ἡμῖν ἐλπίς.

Ἡ ἀπολογία μας ἀπέναντι τοῦ κόσμου εἶναι «περὶ τῆς ἐλπίδος τῆς ἐν ἡμῖν». Ποία εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ μιμητοῦ τοῦ ἀγαθοῦ; Κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, εἶναι ἡ ἐξανάστασις τῶν νεκρῶν καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῆς αἰωνίου μακαριότητος καὶ εὐλογίας ἐν τοῖς οὐρανοῖς—εἶναι τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως. Κατὰ τὸν Ἰωάννην, εἶναι ἡ αἰώνιος ζωή, τὴν ὁποίαν ὁ πιστὸς ἀπολαμβάνει σήμερον μὲν ἀμυδρῶς διὰ τοῦ Χριστοῦ, αὔριον δὲ καθαρῶς διὰ τῆς ὁμοιότητος πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ ἡ περὶ τούτου βεβαιότης.

Κατὰ δὲ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, εἶναι ἡ ἄφθαρτος καὶ ἀμίαντος καὶ ἀμάραντος κληρονομία, ἡ πεφυλαγμένη ἐν τοῖς οὐρανοῖς δι' ἡμᾶς, οἵτινες φρουρούμεθα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν περαιτέρω χαρακτηρίζει ὁ Ἀπόστολος ὡς «σωτηρίαν ἑτοίμην νὰ ἀποκαλυφθῇ ἐν τῷ ἐσχάτῳ καιρῷ».

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐλπὶς ἡ ἐν ἡμῖν, περὶ τῆς ὁποίας καλεῖται πᾶς Χριστιανὸς νὰ δίδῃ τὴν ἀπολογίαν του μετὰ πραότητος καὶ φόβου, ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει. Ἡ ἐλπὶς αὔτη, ἂν καὶ παρίσταται ὑπὸ διαφόρους μορφάς, ἐν τῇ οὐσίᾳ της εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ—ἡ ἀπόλαυσις τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ βεβαιότης τοῦ Χριστιανοῦ περὶ τούτου.

Εἶναι τὸ κυριώτερον ζήτημα ἐν τῇ Χριστιανικῇ μας ζωῇ. Ἔχομεν τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ ἀπολαύσωμεν, θὰ ἴδωμεν τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ; Ἐὰν δὲν ἔχωμεν τοιαύτην βεβαιότητα, εἶναι ἀμφίβολος ὁ Χριστιανισμός μας καὶ οὐδέποτε θὰ δυνηθῶμεν νὰ φέρωμεν σαφῆ μαρτυρίαν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο. Ἐὰν δὲν ἔχωμεν τὴν βεβαιότητα ταύτην, δυνάμεθα νὰ τὴν ἀποκτήσωμεν σήμερον, τώρα, ***διὰ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πίστεως***. Ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ἑνώνει τὸν ἁμαρτωλὸν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τὸν καθιστᾷ μιμητὴν τοῦ ἀγαθοῦ, ἤτοι, τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῷ δίδει τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ οὐρανὸς εἶναι ἰδικός του διὰ τοῦ Χριστοῦ. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ πάντες οἱ ἀπ' αἰῶνος πιστοὶ καὶ ἐκλεκτοί, οἱ σταυρώσαντες τὴν σάρκα καὶ τὰ πάθη της καὶ ζῶντες ἐν νέᾳ ζωῇ καὶ ζώσῃ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς πίστεως. Τοιοῦτος δύναται νὰ γίνῃ πᾶς ἁμαρτωλός, ἀρκεῖ νὰ πιστεύῃ καὶ νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ διὰ Πνεύματος Ἁγίου.

Εἶσαι ἁμαρτωλός; Πίστευσον εἰς τὸν Χριστὸν τώρα, ἀμέσως, καὶ θὰ ἐξαλειφθοῦν αἱ ἁμαρτίαι σου, θὰ γίνῃς νέον κτίσμα ἐν Χριστῷ, μιμητὴς Αὐτοῦ καὶ ἀπολογητὴς τῆς ἐλπίδος ὅτι εἶσαι πολίτης τοῦ οὐρανίου πολιτεύματος καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ κληρονομία σου.

Ἰδού, ὑπάρχει ἀκόμη καιρὸς καὶ ἡ θύρα τοῦ ἐλέους εἶναι ἀκόμη ἀνοικτή. Σπεῦσον νὰ εἰσέλθῃς, πρὶν κλεισθῇ!

Π. Γ. Λογγινίδης.

ΑΙ ΗΘΙΚΑΙ ΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΙΣΜΟΥ

(Διάλεξις δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Ρίπον ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» ἐνώπιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Τμήματος τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου πρὸς Διεθνῆ Φιλίαν διὰ μέσου τῶν Ἐκκλησιῶν.» Σημειοῦμεν μόνον ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Ρίπον εἶναι εἷς ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, φημιζόμενος οὐχὶ μόνον διὰ τὴν εὐρεῖάν του μάθησιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἄοκνον δρᾶσίν του ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης).

Μακαριώτατε! Κυρίαι καὶ κύριοι!

Πολλοὶ ἐξ ὑμῶν, οἵτινες πιθανῶς δὲν ἐξεύρουσι ποῦ κεῖται ἡ Ἐπισκοπὴ τοῦ Ρίπον, ἔχετε ἀκούσει τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Λῆδς (Leeds), ἥτις εἶναι ἡ κυριωτέρα πόλις τῆς Ἐπισκοπῆς μου. Εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ὑπάρχει Πανεπιστήμιον, καὶ μεταξὺ τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τούτου ὑφίσταται εἷς Διεθνὴς Σύλλογος, πρὸς τὰ μέλη τοῦ ὁποίου ἐπανειλημμένως παρεκλήθην νὰ ὁμιλήσω. Τὴν πρώτην φοράν, καθ' ἣν τοῖς ὡμίλησα, ἔλαβον ὡς θέμα μου ἐκεῖνο, ἐφ' οὗ ἀνήγγειλα ὅτι θὰ ὁμιλήσω ἀπόψε: «Τὰς ἠθικὰς βάσεις τοῦ Διεθνισμοῦ». Μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁμιλίας μου, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, ὅστις ἦτο Αἰγύπτιος, ἐσηκώθη νὰ μὲ εὐχαριστήσῃ καὶ εἶπε μεταξὺ ἄλλων ὅτι πρὸ τῆς ὁμιλίας μου ἠπόρει τί θὰ ἔλεγον ἐπὶ τοῦ θέματος, ἐπειδὴ δὲν ἔβλεπε καμμίαν σχέσιν μεταξὺ Ἠθικῆς καὶ Διεθνισμοῦ!

Μοὶ φαίνεται ὅτι εἰς τὴν ἔκπληξίν του ταύτην ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει ὅτι ***ὑπάρχει πραγματικὴ σχέσις μεταξὺ Ἠθικῆς καὶ Διεθνισμοῦ*** ἔγκειται τὸ μυστικὸν τῆς δυσκολίας, ἣν συναντᾷ ὁ κόσμος εἰς τὸν πρὸς τὴν εἰρήνην δρόμον. Ὅλοι γνωρίζομεν πῶς αἱ λαμπραὶ ἐλπίδες, μὲ τὰς ὁποίας ἤρχισεν ἡ Συνδιάσκεψις τοῦ Ἀφοπλισμοῦ, ἐφυλλορρόησαν. Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ «Θεατὴς» (ἓν τῶν κυριωτέρων Ἀγγλικῶν περιοδικῶν) ἔγραψεν ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων εἶναι σήμερον διῃρημένη εἰς δύο στρατόπεδα—ἐκείνων, οἵτινες ἀπέβαλον πᾶσαν ἐλπίδα περὶ ἀφοπλισμοῦ, καὶ ἐκείνων, οἵτινες εὐελπιστοῦσιν ἀκόμη λέγοντες «Ἀναμείνατε καὶ ἃς ἴδωμεν».

Καὶ ὅμως νομίζω ὅτι δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἄγγλοι ἐδείξαμεν περισσότερον ζῆλον καὶ περισσότερον ἐνθουσιασμὸν διὰ τὸν ἀφοπλισμὸν ἀπὸ ἄλλα τινα ἔθνη τῆς Εὐρώπης. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλω νὰ τονίσω ἀπόψε, εἶναι ὅτι ἐὰν ὁ κόσμος εἶχε κατανοήσῃ τὴν στενὴν σχέσιν μεταξὺ Ἠθικῆς καὶ Διεθνισμοῦ, δὲν θὰ εὑρισκόμεθα σήμερον εἰς ἀδιέξοδον.

Κατὰ τὸν Παγκόσμιον Πόλεμον ἤμην Ὑφηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὀξφόρδης. Μετὰ τὸν πόλεμον ἀρκετοὶ τῶν φοιτητῶν μας ἐπανῆλθον ἐκ τοῦ μετώπου. Εἷς ἐξ αὐτῶν, βλέπων πῶς ἐξειλίσσοντο τὰ πράγματα εἰς τὸν μεταπολεμικὸν κόσμον, μοὶ εἶπεν: «Οἱ ἄνθρωποι θέλουν νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸν κυκεῶνα εἰς τὸν ὁποῖον περιήλθομεν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως θέλουν νὰ ἦναι ἐλεύθεροι νὰ παραδίδωνται εἰς ὅλα τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα μᾶς ἔφεραν εἰς τὸν κυκεῶνα αὐτόν!».

Μὲ ἄλλας λέξεις, ἡ ἀνθρωπότης ἐζήτει νὰ δρέψῃ τοὺς καρπούς, οὓς δύναται νὰ δώσῃ μόνον μία πλήρως ἠθικοποιημένη κοινωνία, χωρὶς πρῶτον νὰ σπείρῃ τὸν σπόρον τῆς ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς ἠθικῆς. Καὶ ὅμως εἰς τὸν 20ὸν τοῦτον Χριστιανικὸν αἰῶνα ἔπρεπε νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὑπάρχει στενωτάτη σχέσις μεταξὺ ἀτομικῆς διαγωγῆς καὶ δημοσίας εὐημερίας, καὶ ἰδίως ὅτι ***ἡ δικαιοσύνη εἶναι τὸ μόνον θεμέλιον τῆς εἰρήνης.***

Πολλοὶ ἐξ ὑμῶν θὰ ἐνθυμῶνται ἴσως τὴν ρῆσιν τοῦ προφήτου Ἡσαΐου «Τὸ ἔργον τῆς δικαιοσύνης θέλει εἶσθαι εἰρήνη». Μὲ ἄλλας λέξεις, μόνον ὅταν ἔχετε ἀγωνισθῆ σθεναρῶς πρὸς ἵδρυσιν κοινωνίας, εἰς τὴν ὁποίαν πάντοτε θὰ ἐπικρατῇ δικαιοσύνη, θὰ δύνασθε νὰ ἦσθε βέβαιοι ὅτι ἡ εἰρήνη θὰ ἦναι διαρκής. Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, ὅτε εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλήσω πρὸς τὸν Ἀγγλο-ελληνικὸν Σύνδεσμον, ὑπέδειξα ὅτι καθῆκον ἡμῶν εἶναι νὰ διαμορφώσωμεν τὸν ἄνθρωπον τοῦ 20οῦ αἰῶνος τοιοῦτον, ὥστε νὰ διέλθῃ τὸν 20ὸν Χριστιανικὸν αἰῶνα χωρὶς νὰ ἐπιφέρῃ τὴν κατάρρευσιν τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου, ὅστις εἶναι κατ' ὄνομα μόνον Χριστιανικός.

Ἀπόψε ἐπιθυμῶ νὰ προσθέσω ὅτι τὸ μᾶλλον ἐπεῖγον καὶ προέχον ζήτημα εἶναι: «Πῶς συσχετίζομεν τὰς λεγομένας ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ ἰδανικά μας πρὸς τὴν ἐπίλοιπον πραγματικότητα τοῦ κόσμου;» Μήπως θεωροῦμεν τὰ ἰδανικά μας, τὰς ἀρχάς μας, τοὺς ἠθικοὺς κανόνας μας, ὡς ὁμοιάζοντας πρὸς τὰ λαμπρὰ σύννεφα τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ὡραῖα μὲν καὶ θαυμαστὰ ἀλλ' ἄυλα καὶ ἐφήμερα; Ἢ τὰ προσομοιάζομεν πρὸς τοὺς σιδηροῦς ἐκείνους ζωστῆρας, οἵτινες εἶναι ἐμπεπηγμένοι εἰς τὸ σιδηροπαγὲς κονίαμα τῶν ὑψηλῶν οἰκοδομῶν τῆς πόλεώς σας, καὶ οἵτινες προσδίδουσι δύναμιν καὶ εὐστάθειαν εἰς τὴν ὅλην οἰκοδομήν;

Ἀπὸ τοῦ Πολέμου καὶ ἐντεῦθεν, ἓν τοὐλάχιστον πρᾶγμα ἔχει διευκρινισθῆ: Ὅτι μόνον εἰς εἶδός τι Παγκοσμίου Συμπολιτείας θὰ δυνηθῶσι τὰ ἔθνη νὰ εὕρωσι παγίαν εἰρήνην. Εἶναι κοινοτοπία τὸ νὰ λέγωμεν ὅτι ἡ οἰκουμένη ἔχει γίνει τόσον μικρὰ καὶ ὅτι τὰ ἔθνη ἔχουσι προσεγγίσει τόσον πρὸς ἄλληλα, ὥστε πρέπει ἢ νὰ μάθωσι νὰ ζήσωσιν ὡς μία οἰκογένεια ἢ νὰ ἀντιμετωπίσωσιν ἄμεσον καταστροφήν. Ἡ ἐν Γενεύῃ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν εἶναι τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὸ τέρμα καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον τῆς Παγκοσμίου Συμπολιτείας. Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν μᾶς παρέχει τοὐλάχιστον τὸν μηχανισμὸν πρὸς πρόληψιν πολέμων, ἕως οὗ δημιουργήσωμεν εἰς πάντα τὰ ἔθνη πραγματικὴν ***Εἰρηνικὴν Θέλησιν.*** Ἀλλ' ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἀποτελεῖ μόνον τὸ πρῶτον βῆμα· ἐὰν δὲ αὕτη σήμερον μᾶς φαίνεται ἀποτυγχάνουσα, πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι δὲν πταίει ἡ βασικὴ ἰδέα καὶ ἀρχὴ τῆς Κοινωνίας ἀλλὰ πταίουν τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὴν ἔθνη, τὰ ὁποῖα δὲν ἐνεστερνίσθησαν ἀκόμη τὸ ἀληθὲς πνεῦμα αὐτῆς.

Τὸ μόνον, ὅπερ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν παρέχει, εἶναι ὁ σκελετός, τὸ πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πάντα τὰ ἔθνη, ἅτινα εἶναι πιστὰ εἰς τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ ἰδανικὰ αὐτῆς, δύνανται νὰ συνεργασθῶσι πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ἰδανικῶν τούτων εἰς τὰς πρὸς ἄλληλα σχέσεις των. Τοῦτο δὲ εἶναι κατορθωτὸν μόνον ἐὰν δημιουργηθῇ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἡ ψυχοσύνθεσις ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἰδέα τοῦ ***διεθνισμοῦ*** θὰ ἦναι ἰσχυροτέρα τῆς ἰδέας τοῦ ἰδιοτελοῦς καὶ στενοῦ

ἐθνισμοῦ. Ὅταν ἔχητε ἀνθρώπους, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁποίων ἡ συναίσθησις τοῦ ***καθήκοντος πρὸς τὸν κόσμον*** ὑπερισχύει τοῦ ***τοπικοῦ πατριωτισμοῦ***, τότε θὰ ἔχητε τὸν τύπον τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῖος πρέπει νὰ ἦναι κάθε Χριστιανός. Διότι τοῦ Χριστιανοῦ τὸ πρώτιστον καθῆκον εἶναι ***πρὸς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ***· καὶ ἐπειδὴ ἐδιδάχθη νὰ λέγῃ καθ' ἑκάστην: «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς», ὀφείλει νὰ θεωρῇ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ἀποτελοῦσαν μίαν μεγάλην οἰκογένειαν, ὁπότε οἱοσδήποτε πόλεμος εἶναι πόλεμος ἀδελφοκτόνος. Ὥστε ἐὰν θέλωμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου πάντες οἱ λαοὶ θὰ σκέπτωνται ὡς μέλη τῆς Παγκοσμίου Οἰκογενείας (ὅπως ὑποτίθεται ὅτι σκεπτόμεθα ἅπαντες οἱ Χριστιανοί), πρέπει νὰ εὐρύνωμεν τὸν κύκλον τῆς ***αὐταπαρνήσεως*** καὶ τῆς ***ἀνιδιοτελείας***, ὥστε πάντες οἱ λαοὶ νὰ ἐξετάζωσι τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς μεγάλης διεθνοῦς κοινωνίας—ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ***συνόλου*** καὶ οὐχὶ τοῦ ***ἑνὸς μέρους.*** Ἡ ἀρχὴ αὐτη ἀποτελεῖ τὴν βάσιν καὶ τὴν ρίζαν πάσης κοινωνικῆς καὶ ὁμαδικῆς ζωῆς. Ἡ ἀρχὴ τῆς Ἠθικῆς εἶναι ἡ ἀντικατάστασις τῆς ***βίας*** διὰ τοῦ ***δικαίου***, ἡ σκέψις περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου καὶ οὐχὶ περὶ τῆς ἰδικῆς μας δυνάμεως τοῦ νὰ τῷ ἐπιβάλωμεν ἐκεῖνο, ὅπερ ἡμεῖς θέλομεν. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχή, ἡ ὁποία πρέπει νὰ λάβῃ εὐρυτέραν ἐφαρμογήν. Μὲ ἄλλας λέξεις, τὸ ***ὁμαδικὸν σύστημα*** εἰς τὴν ***διεθνῆ πολιτικήν,*** κατὰ τὸ ὁποῖον τὰ ἔθνη θὰ συγχωνεύσουν καὶ ἑνοποιήσουν τὰ συμφέροντά των καὶ θὰ βλέπουν τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀπόψεως, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς δημιουργίας καταστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι, ὡς πολῖται τῆς οἰκουμένης, θὰ ἀναγνωρίζωσι τὰ πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους καθήκοντά των, καθ' ὃν τρόπον σήμερον ἀναγνωρίζουσι τὰ καθήκοντά των πρὸς τοὺς συγγενεῖς των, τοὺς φίλους των καὶ τὴν πατρίδα των.

Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἡ ἠθική, ἀντὶ νὰ ἦναι ὅλως ἄσχετος πρὸς τὸν Διεθνισμόν, ὡς ἐνόμιζεν ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἐκείνου, τοὐναντίον ἀποτελεῖ τὸ κέντρον, τὸν πυρῆνα, τοῦ προβλήματός μας. Ἡ Παγκόσμιος Συμπολιτεία, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ παγκόσμιος εἰρήνη, δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἄνευ τῆς παγκοσμίου ***ἀφυπνίσεως τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως*** τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς παγκοσμίου εὐρύνσεως τῆς συναισθήσεως τοῦ ***ἠθικοῦ καθήκοντος***. Μὲ μίαν λέξιν, ἡ ἱστορία μᾶς ἔφερεν εἰς ἓν σημεῖον, ὅπου καὶ αὐτὸ τὸ ἀτομικὸν συμφέρον, τὸ ἁπλοῦν ἔνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως, μᾶς ἀναγκάζει νὰ λάβωμεν ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ζητήσωμεν νὰ μετατρέψωμεν τὴν διδασκαλίαν Αὐτοῦ εἰς πολιτικὴν δρᾶσιν καὶ πρᾶξιν. Ποσάκις δὲν ᾐσθάνθημεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, τὰ μεταπολεμικὰ πόσον διάφορος θὰ ἦτο σήμερον ἡ θέσις καὶ ἡ ὄψις τῆς Εὐρώπης, ἐὰν οἱ νικηταὶ τοῦ μεγάλου Πολέμου εἶχον τὴν ἔμπνευσιν νὰ θέσωσιν εἰς ἐφαρμογὴν τὴν ἐντολήν: «Ἐὰν ὁ ἐχθρός σου πεινᾷ, θρέψον αὐτόν»!

Ἐνθυμεῖσθε καὶ τοὺς ἄλλους ἐκείνους λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν: «Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν...ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Ἐὰν λοιπὸν ἤμεθα τέκνα τοῦ Οὐρανίου Πατρός, βεβαίως εἴμεθα καὶ πολῖται τῆς Παγκοσμίου Πολιτείας. Εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς ὑπενθυ-

μίσω ὅτι λέγων «ἀγάπην», ὁ Κύριος ἡμῶν ἠννόει ὄχι αἰσθηματικόν τι πάθος, ἀλλὰ τὴν τελευταίαν λέξιν, τὴν ὑψίστην ἐκδήλωσιν τῆς Ἠθικῆς. «Ἡ ἀγάπη κακὸν δὲν ἐργάζεται εἰς τὸν πλησίον· εἶναι λοιπὸν ἐκπλήρωσις τοῦ νόμου ἡ ἀγάπη» (Ρωμ. ιγ΄. 10). Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη ἐκδιώκει τὴν ἰδιοτέλειαν, ἐκδιώκει καὶ τὸν φόβον (Α΄. Ἰωάν. δ΄. 18). Διότι ἰδιοτέλεια καὶ φόβος εἶναι ἀλληλένδετα καὶ ἀποτελοῦσι τὴν κατάραν τοῦ πολιτισμοῦ ἡμῶν. Ὁ φόβος ἐμποδίζει τὸν ἀφοπλισμόν, ἐπειδὴ γνωρίζομεν ὅτι ὅλοι εἴμεθα ἀκόμη ἰδιοτελεῖς.

Βλέπετε λοιπὸν διατί ἐπιμένω λέγων ὅτι ***μόνον ἡ Χριστιανικὴ ἠθικὴ*** δύναται νὰ παράσχῃ τὸ θεμέλιον, ἐφ᾽ οὗ θὰ στηριχθῇ ἡ διεθνὴς ἠθική, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν εἰρήνην. Καὶ δὲν εἶναι μόνον ἡ Χριστιανικὴ ἠθική, ἥτις διέκρινεν ὅτι ἄνευ ἀγάπης δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκδιώξωμεν τὸν φόβον. Ἀκόμη καὶ οἱ Ἰάπωνες (τὸ στρατιωτικώτερον ἔθνος τῆς σήμερον) ἔχουσι παροιμίαν, ἥτις λέγει: «Τὸ μῖσος οὐδέποτε καταστέλλεται διὰ τοῦ μίσους, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς ἀγάπης».

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρειάζεται διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας τῆς Παγκοσμίου Συμπολιτείας, εἶναι ἀκριβῶς ἐκείνη ***ἡ μεταβολὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως***, τοῦ ἀτομικοῦ καὶ τοῦ δημοσίου χαρακτῆρος, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατῆλθεν εἰς τὸν κόσμον νὰ καταστήσῃ δυνατήν. Ἐὰν τὰ λεγόμενα Χριστιανικὰ ἔθνη ἦσαν πράγματι Χριστιανικά, ὁ ἀφοπλισμὸς θὰ ἐπήρχετο ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. Πολλάκις μᾶς λέγουσιν ὅτι τοῦ ὑλικοῦ ἀφοπλισμοῦ πρέπει νὰ προηγηθῇ ὁ ***ἠθικὸς ἀφοπλισμός***. Ἀλλὰ τί ἄλλο εἶναι ὁ ἠθικὸς ἀφοπλισμός, εἰμὴ ***ἡ μεταβολὴ ἐκείνη τῆς καρδίας***, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθε νὰ πραγματοποιήσῃ; Ὅπως δὲ εἶπον πρὸ ὀλίγου, αὐτὸ ἠδυνάμεθα κάλλιστα νὰ ἐννοήσωμεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1918 (τοῦ τέλους τοῦ μεγάλου Πολέμου) ἀντὶ νὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ τὸ μάθωμεν βαθμηδὸν διὰ σειρᾶς καταστροφῶν, ὧν δὲν εἴδομεν ἀκόμη τὸν τερματισμόν· Αὐτὸ ἐλέγετο ἀκόμη κατὰ τὸν Πόλεμον. Θὰ σᾶς ἀναγνώσω τί ἔγραφεν εἰς τοὺς «Τάϊμς» τοῦ Λονδίνου τὴν 22 Αὐγούστου 1918 ὁ Λόρδος Χιοῦ Σέσιλ, ἀδελφὸς τοῦ Λόρδου Ροβέρτου Σέσιλ, τοῦ τόσον γνωστοῦ παρὰ τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἐθνῶν:

«Πάντα τὰ ἔθνη ἔχουσιν ἀνάγκην μεταβολῆς τῆς καρδίας, πρὶν ἢ δυνηθῇ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς ἐλπίδας μας καὶ νὰ καταργήσῃ τοὺς πολέμους. Τὸ νὰ θεωρῶμεν τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν ἁπλῶς ὡς ἓν οἰκοδόμημα διπλωματικόν, ἐπειδὴ πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ διπλωματικῶν συνεννοήσεων, εἶναι ὡσὰν εἰ ἐθεωροῦμεν τὸ βάπτισμα ὡς εἶδος ὑδροθεραπείας, ἐπειδὴ γίνεται διὰ καταδύσεως ἢ ἐπιχύσεως. Εἰς ἀμφότερα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχει σημασίαν, εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ μεταβολή. Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν θὰ ἔχῃ πολὺ περιωρισμένην ἀξίαν, ἐὰν δὲν συνοδεύηται μὲ βαθεῖαν μεταστροφὴν ἰδεῶν καὶ διαθέσεων. Διὰ νὰ καταργηθῶσιν οἱ πόλεμοι, χρειάζεται τίποτε ὀλιγώτερον ἢ ἡ μετατόπισις τοῦ κέντρου τῆς ἀνθρωπίνης προσηλώσεως καὶ ἀφοσιώσεως ἀπὸ τοῦ ἐθνισμοῦ εἰς κάτι εὐρύτερον. Πρέπει νὰ αἰσθανθῶμεν ἕνα πατριωτισμὸν ὑπερφυσικόν. Τοιαύτη δὲ μεταστροφὴ δὲν δύναται νὰ δημιουργηθῇ διὰ καμμιᾶς πείρας τῶν πολέμων, ὁσονδήποτε τρομερᾶς, ἢ διὰ καμμιᾶς συνθήκης ὁσονδήποτε

ἐπισήμου. Πρέπει νὰ δημιουργηθῇ ὑπὸ ἐπιδράσεως ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς, πιθανῶς μακρᾶς διαρκείας».

Μὲ ἄλλας λέξεις, ἡ κλεὶς τοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον ὁ κόσμος σήμερον εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ λύσῃ ἢ νὰ χαθῇ — ἡ κλείς, ἥτις θὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν πρὸς τὴν Παγκόσμιον Συμπολιτείαν—δὲν εἶναι εἰς χεῖρας τῆς Πολιτείας ἀλλὰ τῆς *Ἐκκλησίας*. Περισσότερον πάσης ἄλλης ἐπιρροῆς, εἰς τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας ἐναπόκειται ἡ εὐθύνη δι' ὅσα μέλλουσι νὰ συμβῶσιν εἰς τὰ βαρυσήμαντα ταῦτα ἔτη, ἅτινα διερχόμεθα. Τί πράττουσιν αἱ Ἐκκλησίαι; Τί ἔπραξαν μέχρι σήμερον; Ποίαν ἐπίδρασιν ἤσκησαν ἐπὶ τῆς φορᾶς τῆς πολιτικῆς, ὅπως τὴν στρέψουν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν, ἣν ὑπέδειξα;

Τοῦτο μὲ ἄγει, ἐν ἐπιλόγῳ, εἰς τὸ ἔργον τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου διὰ τὴν Προαγωγὴν Διεθνοῦς Φιλίας διὰ μέσου τῶν Ἐκκλησιῶν». Εἰς ἐμὲ δὲν ἀπόκειται νὰ ὁμιλήσω ἐκτενῶς τώρα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Τινὲς ἐξ ὑμῶν πιθανῶς γνωρίζετε πολλὰ πράγματα περὶ τοῦ Συνδέσμου τούτου· εἰς ἄλλους ἴσως φανῇ ὡς καινὴ ἰδέα. Ὁ Σύνδεσμος οὗτος ἱδρύθη ὀλίγον πρὸ τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου καὶ ὄχι μόνον ἐπέζησε τοῦ Πολέμου ἀλλὰ καὶ προάγεται σταθερῶς παρ' ὅλας τὰς σημερινὰς ἀπογοητεύσεις. Θὰ τονίσω μόνον τρία χαρακτηριστικὰ τοῦ Συνδέσμου τούτου:

1. Τὸ σύνθημά του δὲν εἶναι «Εἰρήνη», τοῦθ' ὅπερ εἶναι κάτι ἀρνητικόν, ἀλλὰ «Φιλία», ὅπερ εἶναί τι θετικόν.

2. Δὲν εἶναι σωματεῖον πολιτικόν· δὲν ἀνήκει εἰς καμμίαν πολιτικὴν μερίδα ἢ πολιτικὸν σύστημα. Ἐν τούτοις, προσπαθεῖ νὰ στρέψῃ τὴν πολιτικὴν πρὸς τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν. Θὰ ἤθελα μάλιστα νὰ ὑπενθυμίσω εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας τῆς σήμερον (καὶ οὗτοι ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ὑπενθυμίσεως) τί ἐσήμαινε διὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας ἡ λέξις «πολιτική»—***τὴν ἐπιστήμην τῆς ἀρίστης ζωῆς ἐντὸς κοινωνίας εὐνομουμένης***.

3. Ὁ Παγκόσμιος οὗτος Σύνδεσμος, ὅστις ὑφίσταται διὰ νὰ καταρρίψῃ τοὺς μεταξὺ τῶν ἐθνῶν φραγμοὺς διὰ τῆς συνάψεως δεσμῶν διεθνοῦς φιλίας, δὲν δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἐὰν αὐταὶ αἱ Ἐκκλησίαι ἀνέχωνται μεταξὺ ἑαυτῶν φραγμούς, οἵτινες τοὺς ἐμποδίζουσι τοῦ νὰ συνεργάζωνται. Ὅθεν ὁ Σύνδεσμος οὗτος καλεῖ πάσας τὰς Ἐκκλησίας νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν ὁμαδικὴν προσπάθειαν καὶ νὰ συμπράξωσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Συνδέσμου καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον. Καὶ πράγματι, πᾶσαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι προσεχώρησαν εἰς τὸν Διεθνῆ τοῦτον Σύνδεσμον, πλὴν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὡς γνωστὸν οὐδέποτε θέλει νὰ συνεργασθῇ μὲ οἱανδήποτε ἄλλην.

Σκέπτομαι πολλάκις ὅτι θὰ ἴδωμεν ἐκ πείρας ὅτι ἡ ἀληθὴς ὁδὸς πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Παγκόσμιον Συμπολιτείαν δὲν εἶναι ἡ τῶν θεολογικῶν Συνδιασκέψεων, ἀλλ' ἡ τῆς ἀπὸ κοινοῦ δράσεως εἰς τὸ μέγα πεδίον τῆς «πολιτικῆς» ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως.

Ἓν πρᾶγμα δύναμαι νὰ βεβαιώσω ἐκ τῆς πείρας μου τοῦ ἔργου τοῦ Παγκοσμίου τούτου Συνδέσμου μεταξὺ τῆς νεολαίας—ὅτι ἐὰν αἱ ἁπανταχοῦ Χριστια-

νικαὶ Ἐκκλησίαι ἤθελον δείξει ὅτι θέλουσι νὰ παραβλέψωσι τὰς μεταξύ των διαφοράς, ἵνα θεραπεύσωσι τὰς διεθνεῖς διαφοράς, αἵτινες ἐπαπειλοῦσι τὸν κόσμον μὲ νέους πολέμους, τοῦτο περισσότερον παντὸς ἄλλου γεγονότος θὰ προσείλκυε τὴν ἁπανταχοῦ νεολαίαν ὑπὸ τὴν σημαίαν καὶ τὴν ἀγαθὴν ἐπιρροὴν τῶν Ἐκκλησιῶν.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ) **Edward A. Burroughs.**

ΣΙΜΩΝ ΠΕΤΡΟΣ

«Σίμωνα, τὸν ὁποῖον ἐπωνόμασε Πέτρον». (Μάρκ. γ'. 16)

Εἰσαγωγικαὶ γραμμαί.

Σκοπὸς τῆς παρούσης μελέτης δὲν εἶναι νὰ ἀποτελέσῃ βιογραφικὸν σημείωμα τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Μετριώτεραι, ἀλλ' ἴσως καὶ πρακτικώτεραι, εἶναι αἱ βλέψεις της. Συνίστανται δ' αὗται εἰς τὴν παρακολούθησιν ὡρισμένων ἐκδηλώσεων τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πέτρου καὶ τὴν χάραξιν τῶν γενικῶν γραμμῶν τῆς τεραστίας μεταβολῆς, ἥτις συνετελέσθη εἰς τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ Πέτρος ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου. Μὲ διακριτικὴν λοιπὸν γραμμὴν τῶν σκέψεών μας τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, θὰ θέσωμεν ὑπὸ τὴν παρατήρησίν μας μίαν πρὸς μίαν τὰς κυριωτέρας ἐκδηλώσεις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πέτρου, ὡς αὗται ἐλειτούργησαν πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ὡς μετὰ ταύτην μετεμορφώθησαν, μὲ τὸν εἰδικὸν καὶ ἀποκλειστικὸν σκοπὸν νὰ διαπιστώσωμεν τὴν αὐτόχρημα θαυματουργικὴν μεταβολήν, τὴν ὁποίαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἤσκησεν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πέτρου.

Μία τοιαύτη ἀντικειμενικὴ ἔρευνα, σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἔσχεν εἰς τὴν ζωὴν ὡρισμένου τινὸς ἀτόμου ἡ πλήρωσίς του διὰ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, εἶναι, νομίζω, ἐξ ἴσου ἐνδιαφέρουσα καὶ ὠφέλιμος μὲ τὴν θεωρητικὴν ἀνάπτυξιν τῆς εἰδικῆς ταύτης διδασκαλίας· διότι τοῦ Χριστιανισμοῦ ὄντος κατ' ἐξοχὴν θρησκείας πρακτικῆς, τὰ δόγματά του καὶ αἱ θεωρίαι του—ἄρα καὶ ἡ εἰδικὴ αὕτη περὶ ἧς πρόκειται διδασκαλία—ἔχουν ἀξίαν ἰδίως ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποδεικνύονται ἐφαρμόσιμοι εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν. Ἡ ἔρευνα δὲ αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναζητήσῃ τὰ ἀντικείμενα τῶν παρατηρήσεών της εἰς τὴν Χριστιανικὴν ζωὴν στρατιᾶς ὁλοκλήρου ἀνθρώπων, διελθόντων ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς μέχρι σήμερον διὰ τῆς πείρας ταύτης, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν μικρὰν ἐκείνην ἱστορικὴν ὁμάδα τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες πρῶτοι ἐγνώρισαν τὴν Δύναμιν ταύτην ἐνεργοῦσαν ἐν τῇ ζωῇ των, καὶ πρῶτοι ἐγεύθησαν τῶν καρπῶν της. Προέκρινα ὅμως ὡς ἀντικείμενον τῆς παρούσης μελέτης τὸν ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ, διότι εἰς τοῦτο με εἵλκυσαν ἰδιαίτερά τινα προσόντα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ὁ χαρακτὴρ τούτου. Καὶ συγκεκριμένως: ***πρῶτον,*** ἡ ἀφθονία τοῦ ψυχολογικοῦ ὑλικοῦ, τὴν ὁποίαν προσφέρει ὁ πολυσύνθετος χαρακτὴρ τοῦ Πέτρου· ***δεύτερον,*** ἡ ζωηρὰ καὶ ἀπότομος ἀντίθεσις, τὴν ὁποίαν παρου-

σίασαν αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ χαρακτῆρός του πρὸ καὶ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν—ἀντίθεσις ζωηροτέρα ἢ εἰς τὴν περίπτωσιν οἱουδήποτε ἐκ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, τοὐλάχιστον καθ᾿ ὅσον μᾶς εἶναι γνωστὴ ἡ ζωή των ἐκ τῆς Ι. Γραφῆς· καὶ **τρίτον,** τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ χαρακτὴρ τοῦ Πέτρου, ὡς ἐμφανίζεται εἰς τὰς σελίδας τῶν τεσσάρων χρονογράφων του, εὑρίσκεται ἐγγύτερον πρὸς ἡμᾶς ἢ ὁ χαρακτὴρ οἱουδήποτε ἄλλου ἐκ τῶν Ἀποστόλων. Ὁ ἀκούραστος ζῆλος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ἡ σταθερά του προσήλωσις εἰς τὸν μοναδικὸν τῆς ζωῆς του σκοπὸν ἀποσπῶσι τὸν θαυμασμόν μας. Τοῦ Ἰωάννου ἡ τρυφερὰ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις πρὸς τὸν Διδάσκαλον μᾶς συγκινοῦν. Τοῦ Πέτρου ὅμως αἱ εἰλικρινεῖς πλὴν ἀποτυγχάνουσαι προσπάθειαι, τοῦ Πέτρου οἱ ἀβαθεῖς ἐνθουσιασμοί, τοῦ Πέτρου τὰ θλιβερὰ ὅσον καὶ ἀκούσια ὀλισθήματα μᾶς κινοῦν τὴν συμπάθειαν. Πάντα δὲ ταῦτα προσδίδουν εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Πέτρου ἓν φῶς ἰδιαιτέρως γνώριμον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἰδικῶν μας ἀνθρωπίνων ἀτελειῶν, καθιστῶντα αὐτὸν προσιτώτερον εἰς ἡμᾶς καὶ οὕτως εἰπεῖν «ἀνθρωπινώτερον», τὴν δὲ μελέτην τοῦ χαρακτῆρός του ἑλκυστικωτέραν καὶ ἐν πολλοῖς διδακτικωτέραν.

Τὰς ὀλίγας ταύτας εἰσαγωγικὰς γραμμὰς ἔχοντες ὑπ᾿ ὄψιν, ἂς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου, καθ᾿ ὃν ἡ Δύναμις ἡ μεταμορφώσασα τὸν Ἰακὼβ εἰς Ἰσραήλ, καὶ τὸν Σαῦλον εἰς Παῦλον, ἐλειτούργησεν ὥστε νὰ μεταβάλῃ καὶ τὸν Σίμωνα εἰς Πέτρον.

***

Πρὶν ἢ προχωρήσωμεν εἰς τὴν λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς μελέτης μας, σκόπιμον θεωρῶ νὰ διατυπώσω μίαν γενικὴν ἀρχὴν περὶ τοῦ τρόπου, καθ᾿ ὃν ἐνεργεῖ τὸ Ἅγ. Πνεῦμα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου· ἀρχήν, τὴν ὁποίαν ἀπεκόμισα ὡς συμπέρασμα τῆς μελέτης μου ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Ἴσως ἡ καταλληλοτέρα θέσις τοῦ συμπεράσματος τούτου θὰ ἦτο εἰς τὸ τέλος τῆς μελέτης, ἐνόμισα ὅμως ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ προταχθῇ, ἵνα ὑπὸ τὸ φῶς τούτου παρακολουθήσῃ εὐχερέστερον ὁ ἀναγνώστης τὸν εἱρμὸν τῶν κατωτέρω ἐκτιθεμένων σκέψεων.

Κατὰ τὴν γενικὴν ταύτην ἀρχήν, προκειμένου τὸ Ἅγ. Πνεῦμα νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὴν ζωὴν ἑνὸς οἱουδήποτε Χριστιανοῦ, ἐκλέγει ὡς ὄργανα τῆς δράσεώς του τὰς ἰδιαιτέρας ἐκείνας ἰδιότητας τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Χριστιανοῦ τούτου, αἵτινες συναπαρτίζουσι τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ ψυχικὴν ὀντότητα, τὸν ἰδιαίτερον αὐτοῦ ἀτομικὸν χαρακτῆρα. Ὡρισμέναι ἀτομικαὶ ἐνδιάθετοι κατευθύνσεις του, ὡρισμέναι διακεκριμέναι ψυχικαὶ ἐκδηλώσεις του, ὡρισμέναι ἰδιάζουσαι τάσεις καὶ ῥοπαί του, αἵτινες πᾶσαι συναποτελοῦσι τὴν ἰδιαιτέραν πνευματικὴν ἀτομικότητα τοῦ Χριστιανοῦ τούτου, αὐταὶ αὗται ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ μετὰ τὴν δέουσαν ἐπεξεργασίαν χρησιμοποιοῦνται ὡς ὄργανα τῆς ἐνεργείας Του. Οὐδεὶς βεβαίως κανὼν ἀνεξαίρετος. Ὑπάρχουν εἰς τὸν χαρακτῆρα παντὸς Χριστιανοῦ καὶ στοιχεῖα, ἅτινα μεθ᾿ οἱανδήποτε κατεργασίαν εἶναι ἀκατάλληλα ὅπως χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὸν ἀνωτέρω σκοπόν. Τοιαῦτα δὲ στοιχεῖα παρουσίασε καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ Πέτρου, καὶ ἐπ᾿ αὐτῶν τὸ Ἅγ. Πνεῦμα εἰργάσθη διὰ τῆς ἐκριζώσεως

καὶ ἀποβολῆς των. Πλὴν αἱ γενικαὶ γραμμαί, αἱ κεντρικαὶ κατευθύνσεις ἑκάστου ἀτομικοῦ χαρακτῆρος διατηροῦνται παρὰ τῷ ἀτόμῳ, ἀφοῦ δὲ ὑποστοῦν τὴν ἀπαιτουμένην ἐπεξεργασίαν, χρησιμοποιοῦνται ὡς αἱ κεντρικαὶ ἀρτηρίαι, δι' ὧν διοχετεύεται εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἐπὶ μέρους ἀτόμου ἡ ἀνακαινιστικὴ δύναμις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν καίτοι τὸ αὐτὸ Πνεῦμα ἐνεργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν πλειόνων Χριστιανῶν, ἕκαστος ὅμως τούτων διατηρεῖ καὶ διαφυλάττει τὸν ἰδιάζοντα αὐτοῦ ἀτομικὸν χαρακτῆρα.

Ἡ ἀφῃρημένη αὕτη ἀρχὴ θὰ καταστῇ, ἐλπίζω, σαφὴς διὰ τῆς μελέτης τῶν λεπτομερειῶν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πέτρου.

Α΄.

Ἡ πρωτοβουλία του.

Ἡ γραμμὴ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πέτρου ἂν ὄχι ἡ κεφαλαιωδεστέρα, πάντως ὅμως ἡ πρώτη προκαλοῦσα τοῦ παρατηρητοῦ τὴν προσοχήν, εἶναι ἡ ***πρωτοβουλία* του**. Φύσις ἐνθουσιώδης, καρδία εὐαίσθητος, χαρακτὴρ κυβερνώμενος μᾶλλον ἀπὸ τὰς παρορμήσεις τοῦ αἰσθήματος ἢ ἀπὸ τὰς ὑποδείξεις τοῦ λογικοῦ, ἄνθρωπος τῶν πρώτων ἐντυπώσεων καὶ τῶν στιγμιαίων ἀποφάσεων, ἐπὶ πλέον δὲ διαθέτων παρακαταθήκην ἐνεργητικότητος ἀσφυκτιώσης ἐντὸς τοῦ στενοῦ πλαισίου τῆς περιωρισμένης ζωῆς του, ἦτο φυσικὸν νὰ δράττηται τῆς πρώτης παρουσιαζομένης εὐκαιρίας διὰ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν πρωτοβουλίαν του. Δὲν ἦτο ὁ Πέτρος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος θὰ ἐστέκετο ἐπὶ πολὺ πρὸ ἑνὸς οἱουδήποτε ζητήματος ἀναποφάσιστος καὶ διστάζων, ἢ ὁ ὁποῖος θὰ συνεκρατεῖτο ἐκ τοῦ φόβου τῶν ἐνδεχομένων συνεπειῶν μιᾶς ἀποφάσεώς του. Ἤρκει ἡ λάμψις μιᾶς ἀστραπῆς εἰς τὴν καρδίαν του, ἤρκει μία στιγμὴ συγκινήσεως, διὰ νὰ τεθῇ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ εἰς ἐνέργειαν ὁ μυστικὸς ἐκεῖνος ψυχικὸς μηχανισμός, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ συγκίνησις συλλαμβάνει τὴν ἀπόφασιν καὶ ἡ ἀπόφασις ἐνσαρκοῦται εἰς τὴν πρᾶξιν. Ὀλίγας πράξεις τοῦ Πέτρου θὰ δυνηθῶμεν νὰ εὕρωμεν, εἰς τὰς ὁποίας τὸ λογικὸν στοιχεῖον δὲν στενάζει ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν τοῦ αἰσθήματος. Ἡ τοιαύτη δ' ἐπικράτησις τοῦ συναισθηματικοῦ στοιχείου εἰς τὸν χαρακτῆρά του ἦτο ἀπόλυτος καὶ καθολική, ἐπεκτεινομένη εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ψυχικοῦ του κόσμου καὶ ἐμποτίζουσα βαθύτατα αὐτὰς τὰς ῥίζας τῆς ὑποστάσεώς του, αἱ δὲ συνέπειαί της ἀναφαίνονται καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἀσημάντους λεπτομερείας τῆς ζωῆς του. Εἰς ἄλλα κεφάλαια τῆς παρούσης μελέτης θὰ μᾶς δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ συναντήσωμεν τὰς συνεπείας ταύτας, ἐμφανιζομένας εἰς ἄλλας γραμμὰς τοῦ χαρακτῆρός του. Ἤδη ἂς περιορίσωμεν τὰς ἐπ' αὐτῆς κρίσεις μας μόνον καθ' ὅσον μᾶς εἶναι χρήσιμοι εἰς τὴν ὑπὸ παρατήρησιν ἐκδήλωσιν τοῦ χαρακτῆρός του.

Αὐτὴ αὕτη ἡ εἰς τὸν ὅμιλον τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ εἴσοδός του δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα προηγουμένων ἐπιμόνων ἐρευνῶν του, ὅπως συνέβη μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέαν, οὔτε καὶ συνέπεια ἐπισταμένης καὶ συστηματικῆς μελέτης του, ὅπως εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Ναθαναήλ, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπῆρξεν

αὕτη τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐκ τῶν συνήθων ἐκείνων ἐκρήξεων τοῦ συναισθηματικοῦ του κόσμου, ἥτις τὴν φορὰν ταύτην προεκλήθη εἰς τὴν εὔφλεκτον καρδίαν του ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι θὰ τὸν μετέβαλλεν εἰς «ἁλιέα ἀνθρώπων». Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι καὶ μόνον τῆς ὑποσχέσεως ταύτης, ἥτις τίς οἶδε ποίας μυστικὰς τῆς ψυχῆς του χορδὰς ἐδόνησε καὶ ποίους ὡραίους ὁρίζοντας ἤνοιξεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ἐγκαταλείπει χωρὶς οὐδὲ στιγμῆς δισταγμὸν καὶ πλοιάριον καὶ δίκτυα καὶ οἰκογενειακὰς φροντίδας καὶ προσκολλᾶται εἰς τὴν συνοδίαν τοῦ Διδασκάλου.

Εἰς τὸν κύκλον ὅμως τοῦτον τῶν μαθητῶν εἰσελθών, εὑρέθη ἀκριβῶς εἰς τὸ κατάλληλον περιβάλλον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πρωτοβουλίας του. Ἐν τῷ μέσῳ ἀνθρώπων ἀπαιδεύτων κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἐκ τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων προερχομένων, καὶ ὡς ἐκ τούτου μᾶλλον συνεσταλμένων καὶ ἀβούλων, αὐτὸς ὁ ἐξ ἴσου ἀπαίδευτος καὶ ταπεινὸς τὴν κοινωνικὴν προέλευσιν, ὠθούμενος ὅμως πρὸς δρᾶσιν ἀπὸ τὸ ἀνήσυχον πνεῦμά του καὶ τὴν ἔμφυτον ἐνεργητικότητά του, ἦτο μοιραῖον εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς μαθητείας του νὰ ἀναδειχθῇ εἰς ἀρχηγόν, οὕτως εἰπεῖν, τῶν λοιπῶν μαθητῶν, ἐμφανιζόμενος αὐτὸς ἑκάστοτε ὡς ἐκπρόσωπος τούτων. Ὁσάκις εἰς τὴν καρδίαν τῶν μαθητῶν σχηματίζονται ἀπορίαι μὴ τολμῶσαι νὰ ἀνέλθουν εἰς τὰ χείλη των, ὁ Πέτρος εἶναι ὁ συνήθως ἀναλαμβάνων νὰ τὰς παρουσιάσῃ εἰς τὸν Διδάσκαλον διὰ τῆς καταλλήλου ἐρωτήσεως. Ὅταν κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην εἰς τὸ ὄρος ἀνάβασιν οἱ τρεῖς εὐνοούμενοι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ εὑρέθησαν πρὸ τοῦ ἀπροσδοκήτου καὶ λαμπροῦ θεάματος τῆς Μεταμορφώσεως, τοῦ Πέτρου καὶ πάλιν ἡ ἀνήσυχος πρωτοβουλία ἦτο ἡ συλλαβοῦσα καὶ διατυπώσασα τὸ ἀφελὲς σχέδιον τῆς ἐπ᾽ ἄπειρον διαιωνίσεως τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης καταστάσεως ὑπὸ σκηνάς. Ὑπῆρξαν δὲ περιστάσεις, καθ᾽ ἃς ἡ πρωτοβουλία του αὕτη τὸν ὤθησεν εἰς τὸ ν᾽ ἀναλάβῃ τὴν αὐθαίρετον ἐπίλυσιν διαφόρων ζητημάτων διὰ λογαριασμὸν τοῦ Διδασκάλου του. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ περίστασις καθ᾽ ἣν οἱ εἰσπράκτορες τοῦ ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ διδράχμου φόρου ἀπετάθησαν πρὸς τὸν Πέτρον, ζητοῦντες τὴν ἐκ μέρους τοῦ Χριστοῦ καταβολὴν τοῦ φόρου. Τῆς καταβολῆς τοῦ φόρου τούτου κατὰ μακροχρόνιον ἔθιμον ἐξῃροῦντο οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ καὶ διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ. Ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του δὲ ταύτην εἶχεν ἐξαιρεθῇ καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τοῦ δημοσίου βίου του, ὅτε καὶ ἀπελάμβανε δημοτικότητος ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ. Ὅταν ὅμως ἡ δημοτικότης αὕτη ἤρχισε νὰ Τὸν ἐγκαταλείπῃ, οἱ εἰσπράκτορες ἐθεώρησαν κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ἐπιδιώξουν τὴν εἴσπραξιν τοῦ φόρου. Εἰς ἐνέργειαν ἀμέσως ἡ πρωτοβουλία τοῦ Πέτρου, ὁ ὁποῖος ἴσως ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ περισώσῃ τὸ γόητρον τοῦ Διδασκάλου του, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἀναμετρήσῃ τὰς πιθανὰς συνεπείας, τὰς ὁποίας θὰ εἶχεν ἡ πρωτοβουλία του αὕτη, διαβεβαιοῖ τοὺς εἰσπράκτορας, ὡς ἐκ μέρους τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὁ φόρος θὰ κατεβάλλετο. Καὶ ὁ μὲν φόρος πράγματι κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἐξευρεθέντος τοῦ πρὸς τοῦτο ἀναγκαιοῦντος ποσοῦ κατὰ τὸν γνωστὸν θαυματουργικὸν τρόπον· ἡ ἀπερίσκεπτος ὅμως ἐκείνη πρωτοβουλία τοῦ Πέτρου, ἥτις εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πλήθους θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐμφανίσῃ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς

οἰκειοθελῶς παραιτούμενον καὶ ἀποξενούμενον τῆς ἰδιότητός του ὡς Διδασκάλου του, ἐδέχθη τὴν λεπτήν, ἀλλ᾽ αὐστηρὰν ἐπιτίμησιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλὰ τὸ κορύφωμα τῆς πρωτοβουλίας τοῦ Πέτρου ἔλαβε χώραν εὐθὺς μετὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην ὁμολογίαν του περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅτε δὲν ἐδίστασε νὰ ἐπιτιμήση τὸν Διδάσκαλόν του, προειπόντα τὸ εἶδος τοῦ θανάτου Του, καὶ νὰ ἀναλάβη αὐτὸς πλέον νὰ ῥυθμίση κατὰ τρόπον σκοπιμώτερον τὰ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Διδασκάλου του. Ἡ ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἡ τολμηρὰ ἐκείνη πρωτοβουλία, ὑπῆρξεν, ὡς γνωρίζομεν, καυστικῆς αὐστηρότητος.

Πλὴν τὸ ἀτυχὲς τέλος, εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ κανόνα κατέληγεν ἡ ἄσκησις τῆς πρωτοβουλίας του, ἐν ὅσῳ ἀκόμη ἔζη ὁ Χριστός, δὲν ἐσυνέτισε τὸν Πέτρον. Καὶ ἐπανευρίσκομεν τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην ἐν δράσει εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ ἡμερῶν, ὅτε καὶ πάλιν κατὰ πρότασιν τοῦ Πέτρου οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι προέβησαν εἰς τὴν διὰ κλήρου ἐκλογὴν τοῦ εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Δωδεκάδα ἀναπληρωτοῦ τοῦ ἐκπεσόντος Ἰούδα. Καὶ μὲν ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ δὲν συναντῶμεν καμμίαν ἐμφανῆ καταδίκην τῆς πρωτοβουλίας ταύτης, τῆς ὑποκατασταθείσης εἰς τὰ δικαιώματα αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ὡς μόνου θεμελιωτοῦ καὶ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας Του· πλὴν τὸ βιβλίον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων εἶναι πλῆρες ἀπὸ τὴν ἔμπρακτον ἀναίρεσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πρωτοβουλίας ἐκείνης, ἤτοι ἀπὸ τὸ ἔργον καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἐκλεγέντος Ἀποστόλου Παύλου, κατ᾽ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πλήρη ἀφάνειαν, ἥτις καλύπτει τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἔργον τοῦ Ματθίου, ἐκλεκτοῦ τῆς πρωτοβουλίας τοῦ Πέτρου.

Ἀπὸ τοῦ συμβάντος τούτου ὀλίγαι μόλις ἡμέραι ἐμεσολάβησαν καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ἡ ὁποία ἤσκησε κολοσσιαίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πέτρου. Καὶ ἴσως ἤθελέ τις ὑποθέσῃ ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος παρῃτήθη πλέον ὁ Πέτρος τῆς πρωτοβουλίας του. Καὶ ὅμως ὄχι! Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς ἐκδηλοῦται ἡ γενικὴ ἀρχή, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο μνεία εἰς τὴν εἰσαγωγήν. Ἡ πρωτοβουλία τοῦ Πέτρου ἦτο μία ἐκ τῶν κεντρικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ χαρακτῆρός του, ἥτις ἦτο ἀπαραίτητος εἰς τὸ Ἅγ. Πνεῦμα διὰ νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ καὶ πρὸς ἰδίαν τοῦ Πέτρου ἀνάπτυξιν καὶ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἄλλων. Συνεπῶς δὲν ἀπεξενώθη ὁ Πέτρος τῆς πρωτοβουλίας του, ἀλλὰ τὴν παρέδωκεν εἰς τὰν διεύθυνσιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος διὰ νὰ τὴν μεταχειρισθῇ ὡς ὄργανον τῆς δράσεώς Του. Ἐκ τοῦ τρόπου δὲ καθ᾽ ὃν ἐξεδηλώθη ἐφεξῆς ἡ πρωτοβουλία του καὶ τῶν σπουδαιοτάτων αὐτῆς ἀποτελεσμάτων μαντεύομεν τὴν τεραστίαν ἐργασίαν, ἥτις συνετελέσθη ὑπὸ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος εἰς τὸν χαρακτῆρά του. Ἴσως μάλιστα ὁ τρόπος, καθ᾽ ὃν ἡ ἰδιότης αὕτη τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πέτρου ἐλειτούργησε μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, δὲν θὰ ἐπέτρεπε πλέον τὴν χρῆσιν τοῦ ὅρου «πρωτοβουλία». Τὸν χρησιμοποιοῦμεν ὅμως μόνον διὰ νὰ καταδείξωμεν ὅτι ***ἡ αὐτὴ ἐκδήλωσις*** τοῦ χαρακτῆρός του ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἀπέδωκεν ἐντελῶς ***ἀντίθετα ἀποτελέσματα.*** Οὕτω βλέπομεν κατ᾽ αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς τὸν Πέτρον λαμβά-

νοντα καὶ πάλιν ὡς συνήθως τὸν λόγον ἐκ μέρους καὶ τῶν ἄλλων μαθητῶν καὶ ἀπευθύνοντα πρὸς τὸν λαὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸ πρῶτον κήρυγμα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ καρπὸς τῆς πρωτοβουλίας ταύτης ἦσαν τρεῖς χιλιάδες ψυχαί, προστεθεῖσαι ἀμέσως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Τοῦ Πέτρου πάλιν ἡ πρωτοβουλία ἦτο ἡ χρησιμοποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πρώτου θαύματος τῆς Ἐκκλησίας—τῆς θεραπείας τοῦ χωλοῦ. Εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ἡ ἐπακολουθήσασα τὸ θαῦμα ἐκεῖνο διδασκαλία καὶ ἡ ἐπανειλημμένη παράστασις αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Ἰωάννου ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου καὶ ἡ θαρραλέα ἀπολογία των—ἅτινα πάντα σπουδαίως συνετέλεσαν εἰς τὴν στήριξιν τῶν πρώτων βημάτων τῆς νεαρᾶς Ἐκκλησίας. Τοῦ Πέτρου ἡ πρωτοβουλία ἦτο ἡ ἐπενεγκοῦσα διὰ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Κορνηλίου τὸ πρῶτον ρῆγμα εἰς τὸν στενὸν Ἰουδαϊστικὸν κλοιόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μετὰ φανατισμοῦ ἐκράτουν τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν οἱ ἐκ περιτομῆς μαθηταί, καὶ αὐτοῦ πάλιν ἡ πρωτοβουλία ἦτο ἡ ἄρασα ἐκ τοῦ μέσου κατὰ τὴν σύνοδον τῆς Ἱερουσαλὴμ τὰ ἐμπόδια, ἅτινα οἱ αὐτοὶ ἐκ περιτομῆς μαθηταὶ ἐπεσώρευσαν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἀπ. Παύλου.

Ἀρκοῦν τὰ ἀνωτέρω διὰ νὰ δώσουν μίαν σαφῆ εἰκόνα τῆς τεραστίας καὶ θαυμαστῆς μεταβολῆς, ἥτις συνετελέσθη εἰς τὴν εἰδικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς. Μεταβολῆς ριζικῆς ὅσον καὶ ἀποτόμου. Μία καὶ ἡ αὐτὴ ἰδιότης τοῦ χαρακτῆρός του εἰς τὰς ἰδικάς του μὲν ἀδεξίους χεῖρας ἐπανειλημμένως ἐγένετο αἰτία δυστυχίας καὶ κακοῦ, παραδοθεῖσα δὲ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἀπέβη εἰς αὐτὸν μὲν πηγὴ εὐλογίας, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν κόσμον παράγων ἀνυπολογίστου ὠφελείας, εἰς δὲ τὸν Σωτῆρά του αἰτία δόξης.

Καὶ ἤδη ἂς στρέψωμεν πρὸς στιγμὴν τὸ βλέμμα πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Πῶς ἐχρησιμοποιήσαμεν μέχρι σήμερον τὴν πρωτοβουλίαν μας; Ποσάκις ἆρά γε δὲν ἐστάθη αὕτη ἁπλῆ θεραπαινὶς τῆς ματαιοδοξίας μας; Ποσάκις δὲν ἠνέχθημεν νὰ μᾶς παρασύρῃ εἰς ὑπερβολὰς καὶ ἀνοησίας! Ποσάκις δὲν τῇ ἐπετρέψαμεν νὰ παραβιάσῃ τὴν ἱερότητα ξένων ὑποθέσεων!

Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ κόσμος ἔχουν ἀνάγκην τῆς πρωτοβουλίας μας. Διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὅμως αὕτη διὰ τὸ καλόν, δέον νὰ βαπτισθῇ προηγουμένως εἰς τὸ βάπτισμα τῆς Πεντηκοστῆς—τὸ βάπτισμα ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον βαπτισθεῖσα ἡ ἐπιπολαία, ἀνερμάτιστος καὶ ἄστοχος πρωτοβουλία τοῦ Σίμωνος, ἀπέβη ἡ μετρημένη, σταθερὰ καὶ καρποφόρος πρωτοβουλία τοῦ Πέτρου.

(ἀκολουθεῖ) ***Γ. Α. Χατζηαντωνίου.***

---

*—**Οἱ μακαρισμοὶ τοῦ κόσμου**: Μακάριοι οἱ ἔχοντες αὐτοπεποίθησιν. Μακάριοι οἱ ἐπιτυγχάνοντες καὶ ἐπιβαλλόμενοι. Μακάριοι οἱ πλούσιοι. Μακάριοι οἱ απολαμβάνοντες τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου...*

*—**Οἱ μακαρισμοὶ τοῦ Χριστοῦ**: Μακάριοι οἱ ταπεινόφρονες, οἱ διαλλακτικοί, οἱ ἀγαπῶντες τὴν εἰρήνην, οἱ ποθοῦντες τὴν ἁγιότητα, οἱ θλιβόμενοι διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ζητοῦντες πρὸ παντὸς τὴν δικαιοσύνην...*

ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΤΟΥ ΥΨΙΣΤΟΥ

«Καὶ σύ, παιδίον, προφήτης τοῦ Ὑψίστου θέλεις ὀνομασθῇ». (Λουκ. α'. 76).

Ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ἀνέκαθεν ἐδιδάσκετο καὶ ἐκατηχεῖτο καὶ ὡδηγεῖτο ὑπὸ προφητῶν καὶ ἀνθρώπων εἰδικῶς ἀπεσταλμένων εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Μετὰ τὸν τελευταῖον ὅμως προφήτην, τὸν Μαλαχίαν, παρῆλθον 500 ἔτη καὶ οὐδεὶς ἀπεσταλμένος ἐπεσκέφθη αὐτοὺς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτο πρὸς τιμωρίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς μακρᾶς ἐκείνης περιόδου σιωπῆς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἐπέδρασαν καὶ ἄλλοι συντελεσταί. Ὁ λαός, στερούμενος φωνῆς ἐξ οὐρανοῦ καὶ μὴ ἱκανοποιούμενος ἀπὸ τὴν Ραββινικὴν διδασκαλίαν, ἀπὸ τοὺς τύπους καὶ τὰς παμπληθεῖς τελετάς, ἐγένετο σὺν τῷ χρόνῳ ὁλοὲν κοσμικόφρων, ἀπώλεσε το ἐνδιαφέρον αὐτοῦ εἰς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα, ἰδίως εἰς τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς καὶ παρέλυσεν ἐντελῶς. Διὰ νὰ συνέλθῃ ἑπομένως καὶ νὰ ἀνασυνταχθῇ, ἦτο ἀνάγκη νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν κανονικὴ διεύθυνσις, πρὸς διέγερσιν ἐνδιαφέροντος καὶ πρὸς προπαρασκευήν του εἰς ὑποδοχὴν τοῦ προσδοκωμένου Λυτρωτοῦ Μεσσίου. Διότι οὗτος ἐπλησίαζεν ἤδη—ἦτο μάλιστα ἐπὶ θύραις τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου τῆς ἐμφανίσεως Αὐτοῦ. Ἀλλὰ τίς ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς προετοιμασίας ταύτης—τῆς νέας κατευθύνσεως τῶν πνευμάτων καὶ τῶν καρδιῶν; Οὐδεὶς βεβαίως ἐκ τῶν προὐχόντων τῆς Ἰουδαϊκῆς ἱερατείας οὔτε τις τῶν περὶ τὸν Νόμον εἰδημόνων—τῶν Γραμματέων—οὔτε τις τῶν κατὰ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου ἀψόγων Φαρισαίων, διότι οὗτοι διῃρημένοι εἰς φατρίας καὶ κόμματα εἶχον διαφθείρει τὸ ἠθικὸν τοῦ λαοῦ. Μόνος εἷς ἄνωθεν ἀπεσταλμένος ἦτο ἁρμόδιος πρὸς προετοιμασίαν τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου, καὶ τοιοῦτος, κατὰ Θείαν οἰκονομίαν, ἐγεννήθη Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ἄξιος καθ' ὅλα ὅπως ἀναλάβῃ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον. Περὶ τούτου προφητεύει ὁ Μαλαχίας (δ'. 5) ὅτι «θέλει ἐπιστρέψει τὴν καρδίαν τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς καί τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα» καὶ διὰ τούτου ἀπεδεικνύετο ἀληθῶς προφήτης, συνεχίζων τὴν προφητείαν, ἕωσοῦ αὕτη ἐκπληρωθῇ, διὰ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου. Ἦτο δὲ τοιουτοτρόπως ὁ μεταξὺ Παλαιᾶς καὶ Νέας Οἰκονομίας συνδετικὸς κρῖκος. Καὶ τοῦτο ἐβεβαίου ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωάννου Ζαχαρίας, ὅτε ἐλύθη ἡ γλῶσσά του καὶ ἐπροφήτευσεν, εἰπών: «Καὶ σύ, παιδίον, προφήτης τοῦ Ὑψίστου θέλεις ὀνομασθῇ.»

Ἄς ἐξετάσωμεν λοιπὸν τὸ ζήτημα τῆς προφητείας ἀπὸ τὰς διαφόρους του ἀπόψεις, καὶ ἂς ἴδωμεν πρῶτον: ***Τί σημαίνει προφήτης;***

Κυριολεκτικῶς σημαίνει ἐκεῖνον, ὅστις προλέγει τὰ πράγματα πρὶν ἢ συμβῶσιν. Εἶναι δ' οὗτος πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει συνήθως τὸ θέλημά Του δι' ὁράματος ἢ καθ' ὕπνους. Ἐξ οὗ καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς «ὁ βλέπων» ἀποδιδόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τοὺς προφήτας (Α'. Σαμ. θ'. 9, Α'. Χρον. κθ'. 29), οἵτινες, μὲ ἄλλας λέξεις, ἐχρησίμευον ὡς ***ὄργανα,*** διὰ τῶν ὁποίων ἐξεδηλοῦτο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαὸν Αὐτοῦ. Κυρίως ὅμως τὸ ἔργον τῶν προφητῶν συνίστατο εἰς τὸ νὰ ἑρμηνεύωσιν εἰς τὸν λαὸν καὶ νὰ ὑποδεικνύωσιν εἰς

αὐτὸν ***τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας,*** νὰ ἐλέγχωσι βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας ὅταν παρεστράτουν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ νὰ καυτηριάζωσι τὸν λαόν, περιπίπτοντα εἰς πλάνην καὶ εἰδωλολατρείαν. Οὕτω βλέπομεν τὸν προφήτην Ἠλίαν ἐλέγχοντα τὸν βασιλέα Ἀχαάβ, τὸν Ἡσαΐαν ἐλέγχοντα τὸν Ἄχαζ, τὸν Ἱερεμίαν τὸν Σεδεκίαν καὶ αὐτὸν τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν ἐλέγχοντα τὸν βασιλέα Ἡρώδην. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, οἱ προφῆται ἦσαν οἱ ***μεταρρυθμισταὶ*** τῆς ἐποχῆς των, πολιτικῶς, κοινωνικῶς καὶ θρησκευτικῶς. Ἐκαυτηρίαζον τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ καθωδήγουν τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν σωτηρίαν. Ἐν τῇ πιστῇ δὲ ἐκπληρώσει τοῦ δυσχερεστάτου τούτου ἔργου, συνήντων δοκιμασίας καὶ θλίψεις, διωγμοὺς καὶ πολλάκις ὀδυνηρὸν θάνατον. Ταῦτα πάντα περιγράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῇ αὐτοῦ, γράφων: «Ἄλλοι ἐδοκίμασαν ἐμπαιγμοὺς καὶ μαστιγώσεις, ἔτι δὲ καὶ δεσμὰ καὶ φυλακήν. Ἐλιθοβολήθησαν, ἐπριονίσθησαν, ἐπειράσθησαν· μὲ σφαγὴν μαχαίρας ἀπέθανον· περιεπλανήθησαν μὲ δέρματα προβάτων, μὲ δέρματα αἰγῶν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, τῶν ὁποίων ὁ κόσμος δὲν ἦτο ἄξιος· πλανώμενοι ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς» (Ἑβρ. ια΄, 36, 38). Παρ' ὅλας δὲ τὰς τοιαύτας δοκιμασίας, ὁ προφήτης ἀπολαμβάνει καὶ τὴν τιμὴν νὰ ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ ἀπεσταλμένος καὶ πρέσβυς καὶ ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ἐκ τοῦ ὁποίου πηγάζουν αἱ μέγισται καὶ τίμιαι ἐπαγγελίαι πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Τὴν ὑψηλὴν ταύτην καὶ ἔξοχον ὑπηρεσίαν ἕκαστος δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ποθήσῃ καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ. Ὅτε ἐν τῇ ἐρήμῳ οἱ Ἰσραηλῖται, ζηλοτυπήσαντες ὑπὲρ τοῦ Μωϋσέως, κατηγόρησαν τινάς, οἵτινες ἐπροφήτευον, ὁ Μωϋσῆς, μακρὰν τοῦ νὰ δικαιώσῃ τοὺς ἐπικριτὰς τούτους καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς προφητεύοντας, εἶπεν: «Εἴθε πάντες νὰ ἐπροφήτευον, διότι θὰ ἤμεθα τότε πάντες θεοδίδακτοι καὶ δὲν θὰ εἴχομεν ἀνάγκην νὰ διδάσκωμεν ἀλλήλους».

Ἀλλ' ὁ προορισμὸς τοῦ προφήτου δὲν εἶναι νὰ ἀποσυρθῇ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ νὰ μονάζῃ εἰς ὄρη καὶ ἐρήμους τόπους, οὔτε δύναται νὰ θεωρηθῇ προφήτης ὁ κῆρυξ, ὁ κάτοχος παιδείας κοσμικῆς, ὅστις στερούμενος τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Χριστοῦ ζῇ ἀφωσιωμένος εἰς τὸν κόσμον. Ἀλλ' ἀληθὴς προφήτης εἶναι ὁ προσηλούμενος εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ καὶ πιστῶς νὰ μεταδώσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον οἱ πάλαι προφῆται ὠνόμαζον τὸ «φορτίον τοῦ Κυρίου», προοιμιάζοντες τοῦτο μὲ τὰς λέξεις «τάδε λέγει Κύριος». Ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ὠνομάσθη καὶ ἀνεγνωρίσθη προφήτης τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέδειξεν ἑαυτὸν τοιοῦτον, διότι δὲν ἀνεμίχθη εἰς τὰς φατρίας καὶ τὰ κόμματα τῆς ἐποχῆς του, ἀλλ' ἐτήρησεν ἑαυτὸν ἀμόλυντον ἀπὸ τῶν κοσμικῶν συμφερόντων, ἀκολουθῶν τὴν ὁδόν, ἣν ἐχάραξε πρὸ αὐτοῦ ὁ Θεός. Τοῦτο δὲ εὐκόλως ἐννοοῦμεν, ἀναγινώσκοντας τὴν ἱστορίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθ' ἣν ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς εἶχε παραλύσει εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἐκτὸς μιᾶς μικρᾶς μειονότητος, ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ τέσσαρα μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ κόμματα—τὸ τῶν Φαρισαίων, τὸ καὶ πολυαριθμότερον, τὸ ὅλως ἀφιερωμένον εἰς τὰς ἱεροτελεστίας καὶ τοὺς τύπους—τὸ τῶν Γραμματέων, τῶν νομομαθῶν καὶ ἀντιγραφέων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τῶν καυχωμένων περὶ τῶν γνώσεών των καὶ περιφρονούντων τοὺς ἀμαθεῖς, ἰδίως δὲ σεμνυνομένων, ὅτι ἀρχηγὸς αὐτῶν ἦτο ὁ

Ἔσδρας—τὸ κόμμα τῶν Σαδουκαίων, τῶν ὀρθολογιστῶν τῆς ἐποχῆς των, τῶν ἀπαιτούντων ἁπτὰς ἀποδείξεις παντὸς πράγματος, καὶ ἀρνουμένων πᾶν τὸ ὑπερκόσμιον καὶ πνευματικόν, τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς—καὶ τὸ κόμμα τῶν Ἡρωδιανῶν, ὅπερ εἶχε πολιτικὸν χαρακτῆρα, προπαγάνδας ὑπὲρ τοῦ Ἡρώδου, οὗτινος ἐζήτει ν' ἀποδείξῃ τὴν νομιμότητα ὡς βασιλέως καὶ τὴν πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος ἀγάπην του, ἣν ἐξεδήλωσεν ἀναγείρων μεγαλοπρεπῶς τὸν Ναὸν αὐτῶν. Τὸ κόμμα τέλος τῶν Ἐσσαίων ἦτο τὸ τῶν ἀσκητῶν, τῶν ἐπιδιωκόντων τὴν σωτηρίαν διὰ αὐστηρᾶς ἐγκρατείας καὶ κακουχιῶν τοῦ σώματος.

Ἴσως θὰ ἐφρόνουν πολλοί, ὅτι διὰ νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ δράσῃ ἀποτελεσματικῶς, ὁ Ἰωάννης ἔπρεπε νὰ προσανατολισθῇ εἰς ἓν τῶν ἀνωτέρω κομμάτων. Ἀλλ' ἡ τριακονταετὴς αὐτοῦ πεῖρα τὸν εἶχε πείσει ὅτι διὰ τοῦ κομματισμοῦ ἐξαχρειοῦται ὁ λαὸς καὶ ὀγκοῦται ἀθεραπεύτως ἡ κακία καὶ ἡ διαφθορά. Καὶ διὰ τοῦτο, μὴ συνταυτιζόμενος μὲ οὐδεμίαν φατρίαν, ἵστατο εἰς ἐπίπεδον ὑψηλότερον ὅλων τούτων. ὡς ὄργανον καὶ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ, καλῶν τὸν λαὸν εἰς βάπτισμα μετανοίας καὶ εἰς πίστιν ἐπὶ τὸν ἐπὶ θύραις εὑρισκόμενον Μεσσίαν· καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ λαὸς συνέτρεχεν εἰς τὸ κήρυγμά του καὶ ἐβαπτίζετο ὑπ' αὐτοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Μεταξὺ δὲ τοῦ πλήθους ἦσαν καὶ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ ἀποδεχόμενοι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἀνεγνώριζε καὶ ἐσέβετο αὐτὸν ὡς προφήτην καὶ ἤκουε τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅταν ἀπέστειλαν οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι πρεσβείαν ἵνα ἐρωτήσωσι τὸν Ἰωάννην «Σὺ τίς εἶσαι;» ἐλπίζοντες ἑκάτεροι νὰ εὕρωσιν ἐν αὐτῷ συνήγορον ὑπὲρ τοῦ κόμματός των, ἐκεῖνος ἀπήντησεν: «Ἐγὼ δὲν εἶμαι προφήτης, οὔτε ὁ Ἠλίας εἶμαι οὔτε ἄλλος, ἀλλὰ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου εὐθείας ποιήσατε τὰς τρίβους αὐτοῦ». Αὕτη εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ μεταρρυθμιστοῦ καὶ ὁ τρόπος τῆς μεταρρυθμίσεως. Ὁ Χριστιανισμὸς ἀποκόπτει πάσας τὰς σχέσεις αὐτοῦ μὲ τὰς φατρίας καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, καὶ καλεῖ ἀπ' εὐθείας τοὺς ἀνθρώπους εἰς μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφήν, παρασκευάζων αὐτοὺς διὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ Σωτῆρος.

Ἀλλὰ πῶς δύναται τοῦτο νὰ κατορθωθῇ ὑφ' ἑνὸς ἀνθρώπου; Ὁ Ἰωάννης ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἔρημον οὐχὶ διὰ νὰ ἐφησυχάσῃ καὶ ἐπιδοθῇ ὅλως εἰς τὴν πνευματικήν του προαγωγήν, ἀλλὰ διὰ νὰ μελετήσῃ τὰς ἐν τῇ Γραφῇ θείας ὑποθήκας καὶ ἐμπνευσθῇ ὑπὸ τοῦ παραδείγματος τῶν ἐκεῖ μνημονευομένων προφητῶν, ὅπως πιστῶς μεταδώσῃ εἰς τὸν λαὸν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὡς πρὸς τὴν μετάνοιαν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν. Ἀποκρούων τὴν χλιδὴν τῆς κοσμικῆς ζωῆς, τὸ συμφέρον τὸ ὑλικὸν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τῶν φατριῶν, ἤλεγχεν ἀμειλίκτως ταύτας, ἀποκαλῶν αὐτὰς «Γεννήματα ἐχιδνῶν» καὶ καλῶν αὐτὰς νὰ φύγωσιν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς.

Τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον μεταξὺ ὅλων ἐξέλεξεν ὁ Ἰωάννης διὰ τὸ κήρυγμα τῆς προετοιμασίας τοῦ ἐδάφους διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσία, ἦτο ***ἡ μετάνοια***· διότι διὰ τῆς μετανοίας ἀναγνωρίζει ὁ ἄνθρωπος ὅτι εἶναι ἁμαρτωλὸς καὶ ἔνοχος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι μία μόνη ὑπάρχει ὁδὸς σωτηρίας ἀπὸ τῆς ἀναμενούσης αὐτὸν ποινῆς—ἡ πίστις εἰς τὸν Σωτῆρα.

«Μετανοεῖτε» ἐφώναζε, «διότι ἐπλησίασεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Τοῦτο δ' ἔλεγε πληροφορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅτι ἦτο ἐπὶ θύραις ἤδη ὁ Μεσσίας. Ὅταν δὲ προσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς διὰ νὰ βαπτισθῇ, ἀπεκαλύφθη εἰς τὸν Ἰωάννην διὰ Πνεύματος Ἁγίου, ὅτι οὗτος εἶναι ὁ Μεσσίας, ὅστις ἀνεμένετο. Καὶ τὴν ἐπαύριον μετὰ τὸ βάπτισμα, βλέπει τὸν Ἰησοῦν μακρόθεν ἐρχόμενον καὶ συνιστᾷ αὐτὸν εἰς τοὺς ἰδίους ἑαυτοῦ μαθητὰς λέγων: «Ἰδοὺ ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. α'. 29). Μετέβαλε δηλονότι τὸ κήρυγμά του καὶ συνίστα τὸν Χριστὸν ὡς τὸν Σωτῆρα, τὸν μέλλοντα νὰ λάβῃ ἐφ' ἑαυτὸν τὸ βαρύτατον φορτίον τῆς ἁμαρτίας ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ἰδοὺ καὶ ἡ προετοιμασία τοῦ κηρύγματος, ἥτις συνιστᾷ ὡς μόνον Σωτῆρα τοῦ ἀνθρώπου τὸν Χριστόν. Πόσον διαφέρει τὸ κήρυγμα ἀπὸ τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας διὰ τῶν ἔργων!

Πᾶς ἄνθρωπος, ἀναλόγως τῆς θέσεώς του, τῶν φυσικῶν του ταλάντων καὶ προτερημάτων, ἔχει ἰδιαιτέραν ἀποστολὴν καὶ προορισμόν, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς προφήτης τοῦ Θεοῦ, ὡς ὁ Ἰωάννης. Αἰσθάνεσαι σύ, ἀναγνῶστα, τὴν ἀποστολήν σου ταύτην; ἢ μήπως ὡς ὁ Φαρισαῖος ἀδιαφορεῖς; Ἀναλαμβάνεις νὰ προετοιμάσῃς τοὺς ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ πέριξ σου διατελοῦντας, κηρύττων εἰς αὐτοὺς τὴν μετάνοιαν καὶ ὁδηγῶν αὐτοὺς πρὸς τὸν Χριστὸν διὰ σωτηρίαν; Ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ: «Υἱὲ ἀνθρώπου, σὲ ἔθεσα φύλακα εἰς τὸν Οἶκον Ἰσραήλ, ἵνα εἴπῃς εἰς τὸν ἄνομον νὰ μετανοήσῃ· ἐὰν μὲν εἴπῃς τοῦτο καὶ αὐτὸς μετανοήσῃ ἢ μή, σὺ μὲν ἔπραξες τὸ καθῆκόν σου καὶ ἀπαλλάττεσαι πάσης εὐθύνης· ἐὰν ὅμως ἀμελήσῃς τὸ καθῆκον τοῦτο καὶ ἐκεῖνος ἀποθάνῃ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις του, τὸ αἷμα αὐτοῦ θέλει ζητήσει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν χειρῶν σου» (Ἰεζεκιὴλ γ'). Καὶ ὅπως ἡ πτῶσις ἀπὸ ὕψους εἶναι τόσον βαρυτέρα, ὅσον τυγχάνει μεγαλείτερον τὸ ὕψος, οὕτω καὶ τὸ προνόμιον τοῦ Χριστιανοῦ ὡς προφήτου, ὅσον εἶναι μέγα καὶ ὑψηλόν, θὰ εἶναι τόσον μεγάλη καὶ ἡ εὐθύνη αὐτοῦ, ἐὰν οὗτος ἀμελήσῃ ἢ ἀδιαφορήσῃ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ.

Γεώργιος Προυσσαεὺς

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

ὑπὸ **Φρειδερίκου Φάρραρ**

(κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἀντιχρίστου.

Μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Νέρωνος οἱ Χριστιανοὶ δὲν εἶχον ἔλθει εἰς οἱανδήποτε σύγκρουσιν ἢ προστριβὴν πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν. Δυνάμεθα νὰ παραμερίσωμεν ὡς παιδαριώδη μῦθον τὴν παράδοσιν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Τιβέριος τόσον συνεκινήθη ἐκ τῆς ἐκθέσεως, ἣν τῷ ἀπέστειλεν ὁ Πόντιος Πιλᾶτος περὶ τῆς σταυ-

ρώσεως τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε συνεβουλεύθη τὴν Ρωμαϊκὴν Σύγκλητον περὶ τοποθετήσεως τοῦ Ἰησοῦ μεταξὺ τῶν ἄλλων θεῶν εἰς τὸ Πάνθεον (1). Ὁ Καλιγούλας καὶ ὁ Κλαύδιος κατεδίωξαν μὲν τοὺς Ἰουδαίους ἀλλὰ δὲν ἔκαμον ἰδιαιτέραν διάκρισιν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ναζωραίων, οὓς ἐθεώρουν ἁπλῶς ὡς μίαν ἐκ τῶν πολλῶν αἱρέσεων τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Πρῶτος ὁ Νέρων ἐπέπρωτο νὰ ἔλθῃ εἰς στενωτέραν καὶ φοβερωτέραν ἐπαφὴν μὲ τὸ νεογέννητον θρήσκευμα καὶ διὰ τῶν βλασφημιῶν, θηριωδιῶν καὶ ἐγκλημάτων του νὰ γίνῃ, εἰς τὴν φρικιῶσαν ἀντίληψιν τῶν Χριστιανῶν, ἡ προσωποποίησις τῆς κακίας καὶ ἐξαχρειώσεως ἀπέναντι τῆς ἁγνῆς θρησκείας τοῦ Θεανθρώπου. Ἀπέναντι τοῦ Χριστοῦ ὠρθώθη ἤδη ὁ ***Ἀντίχριστος***, ὁ «Ἄνθρωπος τῆς Ἁμαρτίας» (2), ὁ ἀνθρώπινος θεὸς τῆς Ἐθνικῆς δουλοφροσύνης, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκορυφοῦτο ἡ κτηνώδης βία καὶ ἐκτροχιασμένη ἐγκληματικότης τῆς Εἰδωλολατρείας.

Μέχρι τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος, οἱ Χριστιανοὶ εἶχον πολλοὺς λόγους νὰ ἦναι εὐγνώμονες πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν. Κατὰ τὰς περιπετείας τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν ὁ Ρωμαϊκὸς νόμος ἐπανειλημμένως εἶχε προστατεύσει αὐτὸν κατὰ τῶν τοπικῶν ὀχλαγωγιῶν — ἐν Θεσσαλονίκῃ, Κορίνθῳ, Ἐφέσῳ, Ἱερουσαλὴμ καὶ Καισαρείᾳ — ἡ δὲ ἔκκλησίς του πρὸς τὸν Καίσαρα εἶχε καταλήξει εἰς τὴν ἀθῴωσιν καὶ ἀπόλυσίν του ἐκ τῆς διετοῦς πρώτης του φυλακίσεως. Διὰ τοῦτο εὐλόγως ὁ Παῦλος εἶχε παροτρύνει τοὺς ἐν Ρώμῃ Χριστιανοὺς νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὰς ἀνωτέρας ἐξουσίας ὡς εἰς ὑπηρέτας τοῦ Θεοῦ.

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ πιθανῶς ἤκουον φήμας περὶ τῶν ἐγκλημάτων τοῦ Νέρωνος εἰς τὸν ἰδιαίτερον κύκλον τῶν συγγενῶν καὶ συμβούλων του· ἀλλὰ φυσικῷ τῷ λόγῳ οὐδεμίαν ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἁπτὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τῶν φημῶν τούτων. Μόλις δὲ κατὰ τὸ ἔτος 64 μ. Χ. διεπιστώθη εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ὑπὸ τῶν γεγονότων ὁποῖον τέρας ἠθικὸν ἦτο ὁ Νέρων.

***

Εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν Καισάρων ἐπλανᾶτο ἀπαισία αἱματηρὰ εἱμαρμένη, ἥτις κατὰ σειρὰν ἐξωλόθρευσεν ἑκάστην οἰκογένειαν, ἥτις ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου. Τὸν Ἰούλιον Καίσαρα, ἀποθανόντα ἄνευ νομίμων τέκνων, διεδέχθη ὁ ἀνεψιός του Αὔγουστος, ὅστις ἀμέσως διέταξε τὴν δολοφονίαν τοῦ Καισαρίωνος, νόθου υἱοῦ τοῦ Καίσαρος καὶ τῆς Κλεοπάτρας. Ὁ Αὔγουστος, ἂν καὶ συνῆψε τρεῖς γάμους, ἀπέκτησε μίαν μόνην θυγατέρα, ἥτις διὰ τοῦ αἰσχροῦ της βίου τὸν κατῄσχυνε καὶ τὸν ἐπότισε πολλὰς πικρίας. Εἶδε δύο ἐκ τῶν ἐγγονῶν του ἀποθνή-

(1) Ὁ βιογράφος τοῦ Τιβερίου Σουετώνιος (Τιβ. 69) λέγει ὅτι ἦτο «ἀμελὴς (negligentior) τῶν θεῶν καὶ τῶν θρησκευμάτων». Εἶναι δὲ ἥκιστα πιθανὸν ὅτι ὁ Τιβέριος, ὅστις ἀπέθανε τῷ 37 μ. Χ., εἶχεν ἀκούσει κἂν περὶ τῆς αἱρέσεως τῶν Χριστιανῶν, ἥτις κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν Σταύρωσιν ἦτο ἀφανὴς καὶ περιωρίζετο ἐντὸς τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ.

(2) Β΄. Θεσσαλ. β΄. 3,4: «ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς θεὸν καθῆσαι, ἀποδεικνύοντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ θεός».

σκοντας κατὰ τρόπον ὕποπτον· πεισθεὶς δὲ νὰ παραμερίσῃ τὸν τρίτον ἀπὸ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου, ὥρισε διάδοχον τὸν προγονόν του Τιβέριον. Ὁ Τιβέριος ἀπέκτησεν ἕνα μόνον υἱὸν (τὸν Δροῦσον), ὃν ἐδηλητηρίασε ζῶντος ἔτι τοῦ Τιβερίου ὁ ἔμπιστος αὐτοῦ μυστικοσύμβουλος Σηϊανός. Ὁ Δροῦσος οὗτος ἀφῆκεν ἕνα υἱόν, τὸν ὁποῖον ὁ Καλιγούλας, γενόμενος αὐτοκράτωρ, ἐξηνάγκασεν εἰς αὐτοκτονίαν, καὶ μίαν θυγατέρα, ἧς ὁ υἱὸς ἐθανατώθη ὑπὸ τοῦ Νέρωνος. Ὁ Τιβέριος ἐδηλητηρίασε τὸν ἀνεψιόν του Γερμανικὸν καὶ διέταξε τὴν δολοφονίαν τῆς συζύγου τούτου Ἀγριππίνης, ἐκ δὲ τῶν τριῶν υἱῶν τοῦ ζεύγους τούτου μόνον ὁ Γάϊος (Καλιγούλας) ἐπέζησεν. Ἐκ τῶν τριῶν θυγατέρων τοῦ Γερμανικοῦ, ἡ Ἰουλία Λιβία ἐθανατώθη ὑπὸ τῆς θείας της Μεσσαλίνης, ἡ Δρουσίλλη ἀπέθανε ἐν ἐπονειδίστῳ εὐμαρείᾳ, καὶ ἡ Ἀγριππίνη ἡ νεωτέρα, μετὰ βίον ἐγκληματικὸν τόσον ἀπαίσιον, ὥστε νὰ ἦναι πρωτοφανὴς ἀκόμη καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τοῦ αἵματος καὶ τῆς θηριωδίας, ἐδολοφόνησε τὸν σύζυγόν της καὶ ἐδολοφονήθη διαταγῇ τοῦ υἱοῦ της, χάριν τοῦ ὁποίου διέπραξεν ὅλα τὰ ἐγκλήματα αὐτῆς.

Ὁ υἱὸς ἐκεῖνος ἦτο ὁ Νέρων! Ἡ μήτηρ του Ἀγριππίνη ἡ Β΄, στερηθεῖσα εἰς μικρὰν ἡλικίαν τῶν ἐναρέτων γονέων της, ἐμεγάλωσεν ὁμοῦ μὲ τὰς ἐξηχρειωμένας ἀδελφάς της καὶ τὸν ἔκφυλον ἀδελφόν της Καλιγούλαν. Εἰς ἡλικίαν μόλις 15 ἐτῶν τὴν ὑπάνδρευσαν μὲ τὸν Γναῖον Δομίτιον τὸν λεγόμενον Χαλκοπώγωνα, ἄνδρα θηριώδη καταγόμενον ἐκ μακρᾶς σειρᾶς ὁμοίων προγόνων (¹) καὶ διακριθέντα διὰ τὰς καταχρήσεις καὶ αἱμοχαρεῖς πράξεις του. Ἡ Ἀγριππίνη ἦτο ἡλικίας 21 ἐτῶν, ὅτε ὁ ἀδελφός της Καλιγούλας ἀνῆλθε τὸν θρόνον. Περὶ τὸ τέλος τῆς βασιλείας του εὑρεθεῖσα ἀναμεμιγμένη εἴς τινα συνωμοσίαν κατ' αὐτοῦ, ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Ποντίαν, ἡ δὲ περιουσία αὐτῆς καὶ τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθανόντος συζύγου της ἐδημεύθη ὑπὸ τοῦ Καλιγούλα. Ὁ μικρὸς Νέρων, τότε μόλις τριετής, παρεδόθη ὡς ἄπορος ὀρφανὸς εἰς τὴν φροντίδα τῆς θείας του Δομιτίας, τῆς μητρὸς τῆς Μεσσαλίνης. Αὕτη δὲ ἀνέθεσε τὴν ἀνατροφήν του εἰς δύο δούλους (ὧν ὁ μὲν εἷς ἦτο κουρεύς, ὁ δ' ἕτερος χορευτής), τῶν ὁποίων ἡ ἐπίδρασις διακρίνεται σαφῶς εἰς τὸν μετέπειτα χαρακτῆρα τοῦ Νέρωνος.

Ἅμα τῇ ἀναρρήσει τοῦ Κλαυδίου εἰς τὸν θρόνον (41 μ. Χρ.) ἡ Ἀγριππίνη ἀνεκλήθη ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ τῇ ἀπεδόθη ἡ περιουσία της καὶ ἡ κηδεμονία τοῦ υἱοῦ της. Οὗτος, ὡς βλέπομεν ἐκ τῶν προτομῶν τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ἦτο παιδίον ἐκτάκτου καλλονῆς. Καὶ ἡ μητρικὴ στοργὴ καὶ φιλοδοξία τῆς Ἀγριππίνης ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης πρὸς ἕνα καὶ μόνον ἀπέβλεψε σκοπὸν — νὰ ἀναβιβάσῃ τὸν υἱόν της εἰς τὸν θρόνον τῶν Καισάρων. Εἰς μάτην οἱ ἀστρολόγοι, οὓς συνεβουλεύετο περὶ τοῦ μέλλοντος, τῇ ἔλεγον ὅτι ὁ υἱός της θὰ τὴν ἐδολοφόνει. Εἰς τὰς προειδοποιήσεις ταύτας ἐκείνη μίαν μόνον ἀπάντησιν εἶχεν: «Ἂς μὲ φονεύσῃ, ἀρκεῖ νὰ βασιλεύσῃ!» (occidat dum imperet!).

(¹) Περὶ ἑνὸς τῶν προγόνων τούτων ὁ ῥήτωρ Κράσσος εἶχεν εἰπεῖ ὅτι οὐδόλως ἦτο ἄπορον ὅτι ὁ πώγων του ἦτο ἐκ χαλκοῦ, ἀφοῦ τὸ στόμα του ἦτο ἐκ σιδήρου καὶ ἡ καρδία του ἐκ μολύβδου.

Ὑπανδρευθεῖσα ἐκ νέου τὸν Κρίσπον Πασσιηνόν, ἐπηύξησε τὴν ἤδη κολοσσιαίαν της περιουσίαν. Καὶ ἀνέμενεν. Ὁ αὐτοκράτωρ Κλαύδιος ἤγετο καὶ ἐφέρετο ὑπὸ τῶν ἀπελευθέρων μυστικοσυμβούλων του Πολυβίου, Ναρκίσσου καὶ Πάλλαντος καὶ τῆς συζύγου του Μεσσαλίνης, ἥτις τῷ εἶχε γεννήσει δύο τέκνα—τὸν Βρεττανικὸν καὶ τὴν Ὀκταβίαν. Ἡ Μεσσαλίνη, ἄγρυπνος καὶ ζηλότυπος, κατώρθωσε νὰ ἐξορισθῇ ἡ Ἰουλία, νεωτέρα ἀδελφὴ τῆς Ἀγριππίνης, ἐσχεδίαζε δὲ τὴν ἐξορίαν καὶ τῆς Ἀγριππίνης μετὰ τοῦ υἱοῦ της, ὅτε οἱ ἀχαλίνωτοι ἔρωτές της (διὰ τοὺς ὁποίους κατέστη περιβόητος ἐν τῇ ἱστορίᾳ) ἔδωκαν λαβὴν εἰς τὸν Νάρκισσον νὰ τὴν διαβάλῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα καὶ νὰ τὴν φονεύσῃ.

Ἀφοῦ δὲ ὁ Κλαύδιος τοιουτοτρόπως ἐχήρευσεν, ἡ Ἀγριππίνη, ἂν καὶ ὁ γάμος μεταξὺ θείου καὶ ἀνεψιᾶς ἐθεωρεῖτο παρὰ Ρωμαίους αἱμομιξία, κατώρθωσε τῇ συνδρομῇ τοῦ Πάλλαντος (1) νὰ γίνῃ ἡ ἕκτη σύζυγος τοῦ θείου της καὶ νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου. Τοῦ λοιποῦ δὲ ὅλαι αὐτῆς αἱ δολοπλοκίαι ἀπέβλεπον πρὸς ἕνα σκοπὸν—νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸν υἱόν της Νέρωνα τὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου. Κατώρθωσεν ἐν πρώτοις νὰ νυμφεύσῃ τὸν Νέρωνα μὲ τὴν Ὀκταβίαν, μόνην θυγατέρα τοῦ Κλαυδίου καὶ τῆς Μεσσαλίνης. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου ἦτο δυσκολώτερον. Ὁ Κλαύδιος ἠγάπα τὸν υἱόν του Βρεττανικὸν καὶ εἰς μάτην ἡ Ἀγριππίνη καὶ τὰ ὄργανά της προσεπάθησαν νὰ ὑπονομεύσωσι τὴν ἀγάπην ταύτην, ὑπαινισσόμενοι ὅτι ἡ πατρότης τοῦ Βρεττανικοῦ ἦτο ἀμφίβολος. Ἀλλὰ ἐπὶ τέλους διὰ μυρίων ἐπιτηδείων μέσων, διὰ ψηφισμάτων τῆς Συγκλήτου καὶ διὰ παροτρύνσεων τοῦ ἐμπίστου του Πάλλαντος, ὁ Κλαύδιος κατεπείσθη καὶ ὁ Νέρων, παραγκωνίζων τὸν Βρεττανικόν, ἀνηγορεύθη διάδοχος. Εἰς τὴν Ἀγριππίνην ἀπενεμήθη ὁ τίτλος τῆς Αὐγούστης· καθημένη ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Κλαυδίου ἐδέχετο ξένας πρεσβείας καὶ ἐπιτροπὰς τῆς Συγκλήτου, κατεδίωκε δὲ ἀπηνῶς πάντα, ὁσονδήποτε ὑψηλὰ ἱστάμενον ἐν τῇ Πολιτείᾳ, τὸν ὁποῖον ὑπωπτεύετο ὡς μὴ φίλα φρονοῦντα πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν υἱόν της. Αἱ θανατώσεις, αἱ ἐξορίαι, αἱ δημεύσεις τῆς περιουσίας τῶν ὑπὸ διωγμὸν διεδέχοντο ἀλλήλας μὲ τόσην γοργότητα, ὥστε ἤρχισε νὰ κλονίζεται ἡ θέσις τῆς Ἀγριππίνης. Ὁ Κλαύδιος ἤρχισε νὰ ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἀντὶ τῆς Μεσσαλίνης εἶχεν ἀποκτήσει σύζυγον ἔτι μᾶλλον ἐξηχρειωμένην καὶ αἱμοχαρῆ· ἤρχισε δὲ νὰ μετανοῇ διὰ τὴν καταπάτησιν τῶν νομίμων δικαίων τοῦ υἱοῦ του καὶ νὰ ἐπιδαψιλεύῃ εἰς αὐτὸν τρυφερότητας καὶ τιμάς. Ἡ Ἀγριππίνη ὠσφράνθη ὅτι ἐκινδύνευεν ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα, ὅπερ διὰ τοσούτων ἐγκλημάτων εἶχεν ἀνεγείρει, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἐξασφαλίσῃ διὰ νέου κεραυνοβόλου ἐγκλήματος. Συνενοηθεῖσα μετὰ τοῦ προγεύστου (2) καὶ τοῦ ἰατροῦ τοῦ αὐτοκράτορος (Ἑλλήνων ἀμφο-

(1) Ὁ Πάλλας οὗτος ἦτο ἀπελεύθερος (ἤτοι, πρῴην δοῦλος), ἀδελφὸς δὲ τοῦ Φήλικος, διοικητοῦ τῆς Ἰουδαίας, ὅστις ἀφῆκε τὸν Παῦλον ἐπὶ δύο ἔτη ἐν ὑποδικίᾳ ἐν Καισαρείᾳ (Πράξ. κδ'.).

(2) Ἅπαντες σχεδὸν οἱ βασιλεῖς τῆς ἀρχαιότητος καὶ οὐκ ὀλίγοι τοῦ Μεσαίωνος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, φοβούμενοι δηλητηρίασιν, εἶχον **προγεύστας**, ἀνθρώπους τῆς ἐμπιστοσύνης των, οἵτινες καθῆκον εἶχον νὰ γεύωνται προκαταβολικῶς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως παντὸς φαγητοῦ ἢ ποτηρίου, ὅπερ ἐνεχειρίζετο εἰς τὸν βασιλέα.

τέρων) καὶ προμηθευθεῖσα παρά τινος φαρμακευτρίας δηλητήριόν τι, ὅπερ ἐνήργει βραδέως, ἔδωκεν ἰδίᾳ χειρὶ εἰς τὸν Κλαύδιον ἕνα μύκητα (μανιτάριον) ἐμπεποτισμένον μὲ τὸ δηλητήριον τοῦτο. Ὁ Κλαύδιος, ὅστις ὑπερηγάπα τοὺς μύκητας, τὸν ἔφαγεν ἀπλήστως καὶ ἔπιεν ἄφθονον οἶνον. Τὴν πρωΐαν ἦτο νεκρός. Τὴν δὲ μεσημβρίαν, ὅτε τὰ πάντα ἡτοιμάσθησαν, ὁ Νέρων συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ του στρατοπεδάρχου Ἀφρανίου Βούρρου ἐξῆλθε τοῦ Παλατίου καὶ μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Πραιτωριανῶν, ἐκεῖ δὲ ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων, ὑποσχεθεὶς εἰς ἕκαστον στρατιώτην δῶρον 15,000 σηστερτίων (περίπου 90,000 σημερινῶν δραχμῶν). Ἡ Σύγκλητος ἀπεδέχθη τὴν πρωτοβουλίαν τῶν Πραιτωριανῶν καὶ μέχρι τῆς ἑσπέρας ὁ Νέρων (μόλις 17ετὴς τὴν ἡλικίαν) εἶχεν ἐγκατασταθῆ στερεῶς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Τὸ ὄνειρον τῆς Ἀγριππίνης εἶχε πραγματοποιηθῆ. Ὁ δὲ Νέρων, ἀπονέμων δικαίαν ἀναγνώρισιν τῶν ὅσα ὤφειλεν εἰς αὐτήν, ὅτε ὁ ἀρχιφύλαξ τοῦ Παλατίου τῷ ἐζήτησε νὰ ὁρίσῃ τὸ σύνθημα τῆς πρώτης νυκτὸς τῆς βασιλείας του, ἔδωκε τὸ σύνθημα: «Optimae Matri!» (μητρὶ ἀρίστῃ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἀντιχρίστου.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ὑπερτάτου πόθου της, ἡ Ἀγριππίνη ἤρχισε νὰ αἰσθάνεται ἐπερχομένην ραγδαίως τὴν Νέμεσιν — τὴν Θείαν ἐκείνην Δίκην—ἥτις θᾶττον ἢ βράδιον ἐπέρχεται ἐπὶ πάντα ἁμαρτωλόν. Ταχέως ἀνεκάλυψεν ὅτι πρὸς ὑποστήριξιν παντὸς ἐγκλήματος χρειάζεται νέον ἔγκλημα. Ἀφοῦ εἶχε καθίσει τὸν υἱόν της ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἤδη ὑπέβλεπε τοὺς πάντας ὡς ἐπιβουλευομένους αὐτόν. Διὰ τοῦτο ἐδηλητηρίασε τὸν γηραιὸν Νάρκισσον καὶ διαφόρους Ρωμαίους εὐγενεῖς, ὧν ἐφοβεῖτο ἐνδεχομένας ἀντεκδικήσεις διὰ τὰ προγενέστερα αὐτῆς ἐγκλήματα. Εἰς τὸν κατήφορον τοῦτον τῶν δολοφονιῶν καὶ δηλητηριάσεων τὴν ἀνεχαίτισαν ὁ Σενέκας καὶ ὁ Ἀφράνιος Βοῦρρος, οἵτινες ἀπὸ πολλοῦ ὄντες παιδαγωγοὶ τοῦ Νέρωνος καὶ ἤδη μυστικοσύμβουλοι αὐτοῦ, εἶχον τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιβολὴν ἐπὶ τοῦ νεαροῦ αὐτοκράτορος. Ἐξ ἄλλου ἡ Ἀγριππίνη, συνειθισμένη ἀπὸ ἐτῶν ἤδη νὰ ἀναμιγνύηται ἐνεργῶς εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, δυσκόλως ἤθελε νὰ ἀπέχῃ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τὰς ἐπεμβάσεις της ταύτας· καὶ ἐπηκολούθησαν βιαιόταται σκηναὶ εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Νέρωνος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς μητρός του, εἰς τὰς ὁποίας αὕτη τὸν ἐκαυτηρίαζεν ὡς «ἀχάριστον», διότι ἐπέτρεπε νὰ τὴν ἀποκλείουν τῆς διαχειρίσεως τῶν κοινῶν· ἐκεῖνος δὲ πρὸ τῆς βιαίας ταύτης γλώσσης τῆς μητρός του ἤρχισε νὰ τὴν φοβῆται περισσότερον ἀφ' ὅσον τὴν εἶχέ ποτε ἀγαπήσει. Ὅθεν ἡ Ἀγριππίνη ταχέως ἀντελήφθη ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ ἐπιβολή της ἤρχισε νὰ φθίνῃ, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς ἐκ τῆς ἠθικῆς ἐπιρροῆς τοῦ Σενέκα καὶ τοῦ Βούρρου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ἐκ τῶν κολακειῶν τῶν κακῶν συντρόφων καὶ τῶν δούλων, οἵτινες περιεστοίχιζον τὸν Νέρωνα.

Οὗτος, ἐκ φύσεως φιλήδονος, κενόδοξος καὶ μικρόνους, πειθόμενος ὑπὸ τῶν κολάκων του ὅτι εἶναι ἄνθρωπος ὑπερτάτου καλλιτεχνικοῦ πνεύματος, ἤρχισε νὰ

ἀσχολῆται ἐρασιτεχνικῶς μὲ τὴν γλυπτικήν, τὴν ζωγραφικήν, τὴν μουσικήν, τὴν στιχουργίαν καὶ τὴν ἁρματοδρομίαν καὶ ἦτο πολὺ πρόθυμος νὰ ἀφήσῃ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους εἰς τοὺς συμβούλους του Ἡ θηριώδης του φύσις δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀφυπνισθῆ, ἦτο ὡς τίγρις, ἥτις ἀκόμη δὲν ἐγεύθη αἵματος. Ὁ Σενέκας, εἰς τὴν «Περὶ Ἐπιεικείας» πραγματείαν του, γραφεῖσαν περὶ τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος, λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦτο τόσον εὐαίσθητος καὶ εὔσπλαχνος ψυχή, ὥστε ὅτε ἐτέθη ἐνώπιόν του πρὸς ὑπογραφὴν τὸ διάταγμα τῆς ἐκτελέσεως κακούργου τινός, εἶπεν: «Εἴθε νὰ μὴ εἶχόν ποτε μάθει νὰ γράφω!» Ὁ Σενέκας συνέτασσε διὰ τὸν Νέρωνα τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους οὗτος ἦτο ὑποχρεωμένος ἑκάστοτε νὰ ἐκφωνῇ καὶ τοὺς ὁποίους ὅλοι ἐθαύμαζον. Ἡ διακυβέρνησις τοῦ τότε κόσμου ἦτο κατ᾽ οὐσίαν εἰς χεῖρας ἑνὸς ἐντίμου στρατιώτου καὶ ἑνὸς πεφωτισμένου φιλοσόφου, ὅστις παρ᾽ ὅλας του τὰς ἀσυνεπείας εἶχε φθάσει εἰς ἠθικὰ ἐπίπεδα ἀπείρως ἀνώτερα τῶν τῆς συγχρόνου αὐτῷ κοινωνίας. Ἐὰν κατὰ τὴν πρώτην πενταετίαν τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος ἡ κυβερνητικὴ μηχανὴ τοῦ Ρωμ. Κράτους ἐλειτούργει ὁμαλῶς καὶ ἐννόμως, ἐὰν ἐξέλιπον αἱ φρικαλεότητες καὶ τὰ ἀπροκάλυπτα ἐγκλήματα τῶν ἡμερῶν τοῦ Τιβερίου, τοῦ Καλιγούλα καὶ τοῦ Κλαυδίου, ἐὰν ἡ Σύγκλητος ἀπήλαυε τοῦ σεβασμοῦ, εἰς ὃν ἐδικαιοῦτο ἐκ τῶν νόμων, ἐὰν ὁ στρατὸς ἦτο εὔτακτος καὶ πειθαρχικός, ταῦτα πάντα ὠφείλοντο οὐχὶ εἰς τὸν μικρόνουν καὶ φιλήδονον νεανίσκον, ὅστις ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Καισάρων, ἀλλ᾽ εἰς τοὺς παιδαγωγούς του, οἵτινες ἐχαλιναγώγουν τὴν ἀγρίαν ἐγκληματικότητα τῆς βασιλομήτορος καὶ ἐκυβέρνων αὐτοὶ κατ᾽ ἐπιταγὴν δῆθεν τοῦ αὐτοκράτορος τὸ ἀπέραντον κράτος.

Ἐν τούτοις, οἱ σοφοὶ οὗτοι σύμβουλοι τοῦ Νέρωνος, γνωρίζοντες κατὰ βάθος τὸν χαρακτῆρά του, ἐθεώρησαν φρόνιμον νὰ τὸν ἀφήσωσι νὰ διασκεδάζῃ, ὥστε νὰ μὴ ἐπασχολῆται μὲ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους. Ἑπομένως ἐνόμισαν σκόπιμον νὰ μὴ τόν ὑποβάλλωσιν εἰς ὑπεράγαν αὐστηροὺς ἠθικοὺς περιορισμούς. Ὁ Νέρων, ὡς εἴδομεν, ἦτο κατὰ τύπους συνεζευγμένος μὲ τὴν Ὀκταβίαν, θυγατέρα τοῦ Κλαυδίου· ἀλλ᾽ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἶχον χωρισθῆ ἀπ᾽ ἀλλήλων δι᾽ ἀμοιβαίας καὶ ἐμφύτου ἀποστροφῆς. Ὅταν δὲ ὁ Νέρων συνῆψεν ἐρωτικὰς σχέσεις μὲ τὴν ὡραίαν Ἑλληνίδα ἀπελευθέραν Ἀκτήν, οἱ παιδαγωγοί του ἔκριναν φρόνιμον νὰ κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπέναντι παραπτώματος, ὅπερ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη οὐδόλως κατέκρινεν. Ἡ Ἀγριππίνη ὅμως, φοβουμένη μήπως ἡ ἐπιρροὴ τῆς ἐρωμένης ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐκτοπίσῃ τὴν ἰδικήν της, ἦλθεν εἰς σφοδρὰν διένεξιν μετ᾽ αὐτοῦ περὶ τῶν σχέσεών του πρὸς τὴν Ἀκτήν· ἡ δὲ διένεξις αὕτη ἐξήγειρε τὴν ὀργὴν τοῦ Νέρωνος κατὰ τῆς μητρός του. Καὶ ἡ διάστασις αὕτη ἐπετάθη βαθμηδὸν μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ ἀπαριθμήσῃ ἡ ἔξαλλος μήτηρ πρὸς τὸν ἐστεμμένον υἱόν της ὅλα τὰ ἐγκλήματα, ἅτινα εἶχε διαπράξει πρὸς χάριν του· δὲν ἐδίστασε δὲ νὰ τὸν ἀπειλήσῃ ὅτι, ὅπως τὸν ἀνέδειξεν, οὕτω καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν κρημνίσῃ τοῦ θρόνου. «Ὁ Βρεττανικός», τῷ ἔκραξεν, «εἶναι ὁ νόμιμος αὐτοκράτωρ, ὄχι σύ! Καὶ ἂν θελήσω ἐγὼ νὰ μεταβῶ μαζύ του εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Πραιτωριανῶν, δύναμαι καὶ σήμερον νὰ τὸν ἀναβιβάσω εἰς τὸν θρόνον ἀντὶ σοῦ!»

Αἱ ἀπειλαὶ αὗται τῆς μητρός του, ἐπαναλαμβανόμεναι καθ' ἑκάστην, βαθμηδὸν ἔκαμον τὸν φύσει ἔκφυλον Νέρωνα νὰ τρέμῃ καὶ νὰ σκέπτηται νὰ ὀχυρωθῇ ὄπισθεν τοῦ ἐγκλήματος. Συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς αὐτῆς φαρμακευτρίας, ἥτις εἶχε προμηθεύσει τὸ δηλητήριον, ἐξ οὗ ἀπέθανεν ὁ Κλαύδιος, ἐδηλητηρίασε τὸν Βρεττανικὸν δημοσίᾳ εἰς συμπόσιον, εἰς τὸ ὁποῖον παρευρίσκετο ὁλόκληρος ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, ἡ αὐλή, ἡ κυβέρνησις κοὶ ἡ ἀριστοκρατία. Τὸ ἀπαίσιον τοῦτο ἔγκλημα, ἂν καὶ οὐδεμίαν ἐξήγειρε διαμαρτυρίαν ἐκ μέρους κοινωνίας τελείως ἐξηχρειωμένης, ἔδωκεν εἰς πάντας τὴν πρώτην ἔνδειξιν τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τοῦ Νέρωνος. Συνάμα ἔδωκεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἀγριππίνης τὸ σύνθημα τῆς ἐξοντώσεώς της. Μὲ πολλὴν τέχνην ἐσκηνοθέτησαν σκευωρίαν ἐναντίον αὐτῆς, ὅπως παραστήσωσιν αὐτὴν ὡς συνομωτοῦσαν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος. Ἀλλ' ἡ Ἀγριππίνη δὲν ἦτο ἐκ τῶν χαρακτήρων ἐκείνων, οἵτινες ὑποκύπτουσιν εὐκόλως εἰς τὰς ἀντιξόους περιστάσεις. Παρουσιασθεῖσα ἀτρόμητος ἐνώπιον τοῦ Νέρωνος, κατώρθωσε διὰ τῆς σθεναρᾶς της στάσεως ὄχι μόνον νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς ἀθῳότητα ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν καταδίκην τῶν κατηγόρων της εἰς θάνατον ἢ ἐξορίαν. Ἐν τούτοις, ἡ θέσις της εἶχεν ἤδη κλονισθῆ. Τῇ ἀφήρεσαν τὴν τιμητικὴν φρουράν της, τὰς δημοσίας τιμάς, ὧν ἕως τότε ἀπήλαυε, καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἐν τῷ Παλατίῳ ἐνδιαίτημα αὐτῆς. Ἀπομακρυνθεῖσα τῆς αὐλῆς, ἔζη ἐγκαταλελειμμένη ὑπὸ τῶν φίλων της καὶ ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ταπεινώσεις τῶν ἐχθρῶν της· ὁ υἱός της σπανίως τὴν ἐπεσκέπτετο συνοδευόμενος ὑπὸ ἀκολουθίας ἑκατοντάρχων, καὶ αἱ ἐπισκέψεις αὗται ἦσαν πάντοτε ψυχραὶ καὶ τυπικαί.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Νέρων ἠράσθη ἐμμανῶς τῆς ὡραίας Ποππαίας Σαβίνης, συζύγου τοῦ φίλου του Ὄθωνος, ἥτις ἦτο μία ἐκ τῶν μᾶλλον πανούργων καὶ ἀπανθρώπων γυναικῶν τῆς Ρωμαϊκῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας ὅμως τὰ φυσικὰ θέλγητρα, ἡ προσπεποιημένη σεμνότης καὶ ἡ σπινθηροβόλος ὁμιλία ὑπεδούλωσαν ἀπολύτως τὸ πνεῦμα τοῦ Νέρωνος. Καὶ ὁ μὲν Ὄθων, ὅστις ὑπῆρξεν εἷς τῶν κυριωτέρων διαφθορέων τοῦ νεαροῦ αὐτοκράτορος, ὑπέστη τὴν ἀπώλειαν τῆς συζύγου του, ὁ δὲ Νέρων συνεδέθη μετὰ γυναικός, ἥτις τὸν ἐξώθησεν εἰς φρικώδη ἐγκλήματα.

Τὸ πρῶτον τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἦτο ἡ δολοφονία τῆς μητρός του. Ἡ Ἀγριππίνη ἦτο ἄγρυπνος κατὰ πάσης ἀποπείρας δηλητηριάσεώς της. Ὅθεν οἱ περὶ τὸν Νέρωνα ἐσχεδίασαν νὰ τὴν πνίξουν, μεταφέροντες αὐτὴν εἴς τινα θαλασσίαν ἐκδρομὴν διὰ πλοιαρίου ἐπίτηδες κατασκευασθέντος κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε εἰς ὡρισμένην στιγμὴν νὰ ἀποσυντεθῇ· εἰς τὸ σκότος ὅμως οἱ ναῦται, οἵτινες εἶχον ἐντολὴν νὰ φονεύσουν τὴν Ἀγριππίνην θρυμματίζοντες τὴν κεφαλήν της μὲ τὰς κώπας των, κατὰ λάθος ἐφόνευσαν ἀντ' αὐτῆς μίαν δέσποιναν τῆς αὐλῆς, ἡ δὲ Ἀγριππίνη, κρατηθεῖσα ἐκ δοκοῦ τινος καὶ κολυμβῶσα, ἔφθασεν ἀπαρατήρητος εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐσώθη. Ὁ Νέρων, ἰδὼν τὴν ματαίωσιν τῆς ἀποπείρας του, κατελήφθη ὑπὸ μεγάλου τρόμου, γνωρίζων τὸν ἀπηνῆ χαρακτῆρα τῆς μητρός του καὶ φοβούμενος τὴν ἐνεργὸν ἐκδίκησίν της, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἐμάντευσε τὴν σκευωρίαν κατὰ τῆς ζωῆς της. Ὅθεν ἔσπευσε νὰ στείλῃ ἐμπίστους ἀνθρώπους του, οἵτινες τὴν κατεκρεούργησαν εἰς τὸν κοιτῶνά της.

Τὴν ἑπομένην ὁ Νέρων, ἐννοήσας τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματός του, ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Σύγκλητον, πενθῶν μὲν δῆθεν ἐπὶ τῷ φόνῳ τῆς μητρός, ὃν παρέστησεν ὡς διαπραχθέντα ἄνευ τῆς γνώσεώς του, ἀλλὰ κατηγορῶν αὐτὴν ὡς συνομωτήσασαν κατὰ τῆς ζωῆς του. Μ' ὅλα ταῦτα καὶ ἡ Σύγκλητος καὶ ἡ κοινωνία τυπικῶς μόνον ἐφάνησαν πειθόμενοι εἰς τὰς δικαιολογίας του· ὁ δὲ λαὸς τῆς Ρώμης, ἂν καὶ πρὸ πολλοῦ ξένος πρὸς πᾶσαν ἔννοιαν ἠθικῆς, ἐκάλυψε τοὺς τοίχους καὶ τὰ μνημεῖα τῆς πόλεως μὲ ἐπιγράμματα καὶ εἰρωνείας, ἀναφανδὸν ἀποκαλῶν αὐτὸν μητραλοίαν.

Ἐν τούτοις, τῷ ἐγένετο ὑπὸ τῶν διεφθαρμένων Ρωμαίων τοιαύτη πανηγυρικὴ ὑποδοχὴ κατὰ τὴν εἰς Ρώμην ἐπιστροφήν του, ὥστε εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἐκφύλου μητροκτόνου ἐξηλείφθη πᾶν ὑπόλειμμα αἰσχύνης καὶ ἐνεπνεύσθη ἡ πεποίθησις ὅτι πᾶν ἔγκλημα τῷ ἦτο ἐπιτετραμμένον. Καὶ ἀπὸ ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἐρρίφθη ὁλόκληρος εἰς τὴν σταδιοδρομίαν ἐκείνην τοῦ ἐγκλήματος, ἥτις κατέστησε τὸ ὄνομά του συνώνυμον ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἱστορίᾳ πρὸς πᾶν ὅ,τι στυγερόν, ἀπάνθρωπον καὶ ἐξηχρειωμένον.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν παρακολουθήσωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς σταδιοδρομίας ταύτης, αἵτινες εἶναι τόσον φρικώδεις ὥστε νὰ ἦναι δύσκολος ἡ διὰ σεμνῶν λέξεων περιγραφή των. Ἴσως οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἄνθρωπος, ὅστις διέπραξεν ἐντὸς 14 ἐτῶν τοιοῦτον μακρὸν κατάλογον ἀνομημάτων καὶ ἐγκλημάτων, οἷον ὁ ἐστεμμένος οὗτος κακοῦργος. Ἠναγκάσθημεν νὰ ἐκθέσωμεν ὅσα ἀνωτέρω διελάβομεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, διότι ὁ Νέρων ἦτο ἡ ἐπιτομὴ καὶ ἐνσάρκωσις τοῦ αἰῶνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔζησε—τὸ ἄνθος τῆς Ἐθνικῆς ἠθικῆς καταπτώσεως ὅπερ ἤνθησε καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ἁγνὸν καὶ σεμνὸν βομβύκιον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀνεπτύσσετο ἐν τῷ μέσῳ τῶν παγερῶν καταιγίδων τῶν διωγμῶν.

Θὰ περιορισθῶμεν δὲ ἤδη εἰς τὸ ἓν γεγονὸς τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος. ὅπερ τὸν ἔφερεν εἰς ἐπαφὴν καὶ σύγκρουσιν πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν,

(ἀκολουθεῖ)

ΚΛΕΨΙΤΥΠΙΑΣ ΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 6 ἐ. ἔ. φύλλον τῆς συναδέλφου «Ἀνάπλασις» ἐδημοσιεύθη ἄρθρον ἐπιγραφόμενον οὕτω: «***Σκέψεις εὐσεβοῦς Χριστιανοῦ. Ἡ ἄκαρπος συκῆ. Ἀρχιμανδρίτου Διον. Παπανικολοπούλου, Ἱεροκήρυκος Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ***». Καὶ ἐν ὑποσημειώσει: «Ἐκ σχετικοῦ κηρύγματος γενομένου πρὸς τοὺς ναύτας τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Μοίρας τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ τῇ Δ'. τῆς Α'. Ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν». Μετ' ἐκπλήξεως ὅμως παρετηρήσαμεν καὶ ἐβεβαιώθημεν ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν εἶναι ἴδιον ἔργον τοῦ ἐπιγραφομένου ἀρχιμανδρίτου, ἀλλ' ἐκλάπη ***αὐτούσιον καὶ αὐτολεξεὶ*** ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐκ τοῦ ἔργου «***Χριστιανικαὶ Μελέται***» (τόμ. Α'. σελ. 241 - 250) τοῦ διακεκριμένου συνεργάτου τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ αἰδεσίμου κ. Ξενοφῶντος Π. Μόσχου, δ. φ., ποιμένος τῆς Β'. ἐν Ἀθήναις Ἑλλην. Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας.

Κατόπιν τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, ὅταν μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἴδομεν εἰς ἑτέραν συνάδελφον, τὸν «Ἀπόστολον Ἀνδρέαν» (τῆς ἐνορίας Ἁγ. Κωνσταντίνου Κολωνοῦ), δύο ἄλλα ἄρθρα τοῦ αὐτοῦ ἀρχιμανδρίτου, ἐπιγραφόμενα «**Α'. Ὁ Χριστιανὸς ἄφοβος**» καὶ «**Β'. Ὁ Χριστιανὸς ἔμφοβος**», ἐκινήθη ἡ περιέργειά μας εἰς τὸ νὰ ἴδωμεν μήπως καὶ αὐτὰ ἐκλάπησαν ἀπὸ τὸ αὐτὸ ἔργον τοῦ κ. Ξ. Π. Μόσχου. Καὶ ὢ τοῦ θαύματος! ἐκεῖ πάλιν εὕρομεν τὸ πρωτότυπον: «**Μελέτη Κ'. Ὁ Χριστιανὸς ἄφοβος καὶ ἔμφοβος**» (τόμ. Α', σελ. 201 ἑφ), ὅπερ ἀνεδημοσίευσεν αὐτολεξεὶ καὶ αὐτούσιον ὁ πανοσιολογιώτατος Ἱεροκῆρυξ τοῦ Π. Ναυτικοῦ ὡς ἰδικόν του ἔργον, διαιρέσας μάλιστα αὐτὸ εἰς δύο ἄρθρα χάριν εὐκολίας τῆς συναδέλφου!

Καὶ ὁ μὲν κ. Μόσχου εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν στενοχωρεῖται, ἐὰν αἱ πνευματικαὶ ἀλήθειαι, ἃς κηρύττει διὰ τοῦ ἐντύπου λόγου, ἀναδημοσιεύωνται ὑπ' ἄλλων, ἔστω καὶ ὡς ἴδιά των ἔργα, ἀφοῦ οὕτω πως διαδίδονται εὐρύτερον μεταξὺ τοῦ λαοῦ. Ἄλλωςτε καὶ ἐκ τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ οὐχὶ σπανίως βλέπομεν νὰ ἀναδημοσιεύωνται ὑπὸ συναδέλφων περιοδικῶν περιλήψεις ἄρθρων, γνωμικά, πληροφορίαι, στατιστικαί, κλπ. χωρὶς νὰ σημειοῦται ἡ προέλευσίς των (ὡς ἀπαιτεῖ ἡ συναδελφικὴ κοσμιότης καὶ ἡ δημοσιογραφικὴ εὐθύτης)· ἐν τούτοις θεωροῦμεν ἑαυτοὺς ἀρκούντως ἱκανοποιημένους ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ὕλη τοῦ περιοδικοῦ μας θεωρεῖται ἀξία καὶ.... ὑπεξαιρέσεως ἀκόμη!

Βεβαίως ἡ συνάδελφος «Ἀνάπλασις» καλῇ τῇ πίστει ἐδημοσίευσε τὸ ἐν λόγῳ κλοπιμαῖον ἄρθρον, διότι καὶ τὰ μέσα τοῦ ἐλέγχου δὲν εἶχε πρόχειρα καὶ διότι ἀναμφιβόλως δὲν ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ἕνα ἀρχιμανδρίτην, καὶ δὴ τὸν Ἱεροκήρυκα τοῦ Πολεμ. Ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος—τὸν ἐπιφορτισμένον τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν διδασκαλίαν τῶν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Π. Ναυτικοῦ ὑπηρετούντων τέκνων τῆς πατρίδος—ἱκανὸν νὰ διαπράξῃ μίαν τοιαύτην θρασεῖαν ἀπάτην.

Τὴν αὐτὴν καλὴν πίστιν δὲν δυνάμεθα, δυστυχῶς, νὰ ἀποδώσωμεν καὶ εἰς τὴν ἑτέραν συνάδελφον «Ἀπόστολος Ἀνδρέας», διότι κατὰ τύχην διεξερχόμενοι παλαιά τινα φύλλα αὐτῆς, εὕρομεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 124 φύλλον τοῦ Αὐγούστου 1932 ἄρθρον ἐπιγραφόμενον «***Σκέψεις εὐσεβοῦς Χριστιανοῦ. ΙΕ'. Τὸ Φῶς τοῦ Κόσμου***», ἀνυπόγραφον (καὶ συνεπῶς δημοσιευόμενον ὡς ἔργον τοῦ Συντάκτου), εἰλημμένον καὶ αὐτὸ αὐτούσιον καὶ αὐτολεξεὶ ἐκ τῶν αὐτῶν «Χριστ. Μελετῶν» τοῦ κ. Ξ. Π. Μόσχου (1). Εἶναι λοιπὸν φανερὸν ὅτι ἡ εἰρημένη συνά-

(1) Εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον τῆς συναδέλφου εἴδομεν καὶ ἕτερον ἄρθρον «***Ποῖα τὰ αἴτια τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας***», ὅπερ εἶναι ἐπὶ λέξει ἀπόσπασμα εἰλημμένον ἐξ ἄρθρου ἐπιγραφομένου «***Ἡ σοφία τοῦ κόσμου***» καὶ δημοσιευθέντος εἰς τὸν «Ἀστέρα τῆς Ἀνατολῆς» τοῦ Ἰουνίου 1932. Ἡ συνάδελφος ἀληθῶς προσέθηκεν εἰς τὸ ἡμέτερον πρωτότυπον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μεμονωμένας τινας λέξεις ἐπουσιώδεις, μετέθεσεν ἐναλλὰξ δύο παραγράφους καὶ παρέλειψεν ἢ συνέτεμε φράσεις τινάς, ἀλλὰ τὰ 99 ἑκατοστὰ τοῦ ἄρθρου της εἶναι πιστὴ κατὰ λέξιν ἀντιγραφὴ τοῦ ἡμετέρου. Ἡμεῖς δὲν στενοχωρούμεθα διὰ τὴν λεηλασίαν ταύτην. Ἀλλ' αὕτη δὲν τιμᾷ τὴν συνάδελφον. Ἡ εὐθύτης ἡ δημοσιογραφικὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ ἀπῄτει νὰ ἀναφέρῃ ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἦτο εἰλημμένον ἐκ τοῦ «Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς». Τοιαύτη δὲ ἀναγνώρισις δὲν θὰ ἐμείωνε τὴν συνάδελφον· τοὐναντίον, θὰ τὴν ἐξύψωνεν εἰς τὴν συνείδησιν ὅλων.

δελφος ἐγνώριζε τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ κ. Μόσχου, ἀφοῦ οἰκειοποιεῖτο τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, δημοσιεύουσα αὐτὸ ὡς ἰδικόν της. Ὅθεν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἀντελήφθη τὴν ὑπὸ τοῦ προειρημένου ἀρχιμανδρίτου διαπραχθεῖσαν κλεψιτυπίαν Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν συνάδελφον.

Ἀλλὰ τί νὰ εἴπῃ κανεὶς περὶ τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως ἑνὸς ἀνωτέρου Χριστ. κληρικοῦ, ὅστις ἀσυστόλως παραδίδει πρὸς δημοσίευσιν αὐτούσια ξένα ἔργα, ἐπιγράφων αὐτὰ μὲ τὸ ὄνομά του; Αὐτὸ μεταξὺ τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων λέγεται «**κλεψιτυπία**», «**λογοκλοπία**», «**λογοπειρατεία**», καὶ τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου περὶ Πνευματικῆς Ἰδιοκτησίας, ὅστις ἀπαγορεύει τὴν ἀναδημοσίευσιν ἀλλοτρίου ἔργου ἀκόμη καὶ ἂν παρατίθεται τὸ ὄνομα τοῦ πραγματικοῦ συγγραφέως, ἐφ᾿ ὅσον ἡ ἀναδημοσίευσις γίνεται ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας αὐτοῦ. Ἀπὸ ἀπόψεως ὅμως Χριστιανικῆς ἠθικῆς, καὶ μάλιστα προκειμένου περὶ ἀνωτέρου λειτουργοῦ μιᾶς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀποβλέποντος ἀναμφιβόλως ἐν καιρῷ καὶ εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην, πῶς πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ πανηγυρικὴ καὶ συστηματικὴ νόσφισις ξένης ἰδιοκτησίας;

Ἀναμένομεν ἐξηγήσεις ἀπὸ τὸν πανοσιολογιώτατον αὐτουργόν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ συνιστῶμεν εἰς τὰς συναδέλφους τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου νὰ προσέχουν εἰς ὅσα ἄρθρα ταῖς προσκομίζει ὁ θαυμάσιος αὐτὸς κληρικός· διότι οὗτος καθ᾿ ὅλα τὰ φαινόμενα, μὴ ἔχων ἰδικά του πνευματικὰ ἐφόδια, συνειθίζει νὰ «δανείζηται» (ὑπὸ ἄκραν ἐχεμύθειαν) τὰ ἀλλότρια, ὡς ὁ ὄνος τοῦ μύθου τὴν λεοντήν. Ὁ λαμπρὸς οὗτος πνευματικὸς πατὴρ τοῦ Πολεμ. Ναυτικοῦ, εὑρὼν εἰς τὰς «Χριστιανικὰς Μελέτας» τοῦ κ. Μόσχου πλούσιον θησαυροφυλάκιον θρησκευτικῶν μελετῶν» φαίνεται φιλοδοξῶν νὰ ἀποκτήσῃ φήμην θεολόγου διὰ τῆς λεηλασίας τοῦ θησαυροφυλακίου τούτου. Αἱ συνάδελφοι ὅμως, ἀφοῦ γνωρίζουν ἐφεξῆς τὴν χαριτωμένην ταύτην νοοτροπίαν του, θὰ κάμουν καλὰ νὰ μὴ δημοσιεύουν ἀβασανίστως ὅσα ταῖς παρουσιάζει ὡς ἔργα του, διότι ἡ τσιμπίδα τοῦ νόμου συλλαμβάνει ὄχι μόνον τὸν κλέπτην τῆς ἀλλοτρίου πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, ἀλλὰ καὶ τὸν κλεπταπόδοχον, ἤτοι, τὸν ἐκτυποῦντα ἢ δημοσιεύοντα τὸ κλοπιμαῖον.

Ο ΑΘΛΗΤΗΣ ΤΩΝ ΦΙΛΙΠΠΩΝ

Διήγημα τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15ον

(συνέχεια)

—«Ἀρκεῖ, Ἵππαρχε!» τὸν διέκοψεν ἡ Οἰνόη· «δὲν θέλω νὰ ἀκούω ἀπὸ ἐσὲ τοιούτους συλλογισμούς. Εἰπέ μου μόνον τοῦτο—προφυλακίζονται ὅσοι δώσουν ἐγγύησιν;».

—«Διὰ τοιαύτην κατηγορίαν βεβαίως ὄχι».

—«Εὑρέθησαν οἱ Ἀπόστολοι;».

—«Ἀκόμη».

—«Ἀ! Ἁπλοποιεῖται τότε ἡ ὑπόθεσις. Λοιπόν, ἀγαπητέ μου ἐξάδελφε, δόσε ἀμέσως ἐσὺ ἐγγύησιν διὰ τὸν Ἰάσωνα—ἐννοεῖς ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐγγύησιν—καὶ νὰ τὸν ἀπολύσουν. Αὔριον ποῦ θὰ ἦναι ἐδῶ ὁ Γάϊος, ἂς συζητηθῇ ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως. Τώρα θά ἦσθε ἐν τάξει κατὰ τύπους. Δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῇς τοῦτο, πιστεύω. Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ καλλιτέρα λύσις δι' ὅλους».

Ἐνῷ ὡμίλει ἡ Οἰνόη, ὁ Ἵππαρχος ἐσκέπτετο. Δὲν προέβλεπε μεγάλας δυσκολίας, ἐφ' ὅσον θὰ ἐδίδετο ἐγγύησις χρηματική. Οὕτω δὲ θὰ ἁπλοποιεῖτο τὸ πρᾶγμα, τὸ κυριώτερον δὲ θὰ διελύετο ἡ ὀχλαγωγία καί, ἐπὶ τέλους, μετὰ μίαν τὸ πολὺ δύο ἡμέρας, θὰ ἐπανήρχετο ὁ Γάϊος καὶ θὰ ἔπαυε κάθε ἰδική του εὐθύνη. Ἀντὶ λοιπὸν τῆς ἀρνήσεως, τὴν ὁποίαν ἡτοιμάζετο νὰ ἀντιτάξῃ εἰς τὴν ἀξίωσιν τῆς ἐπιβλητικῆς του ἐξαδέλφης, εἶπε «Ναί!».

Ἐνῷ δὲ αὐτὸς ἀνέβαινε βραδέως τὰς βαθμίδας τοῦ διοικητηρίου, σχεδιάζων πῶς νὰ πείσῃ τοὺς συμβούλους, ὅτι αὕτη ἦτο ἡ προτιμοτέρα λύσις, ἥτις θὰ τοὺς ἀπήλλαττε πάσης εὐθύνης εἰς ζήτημα, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει ἀπήχησιν πέραν τοῦ Ἀδρία, ἡ Οἰνόη διέτασσε τοὺς φορεῖς νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ ὅλη χαρὰ διὰ τὴν ἔκβασιν τῆς ἐπεμβάσεώς της, εἰρωνεύετο ἐλαφρῶς τοὺς φόβους τῆς Αἰγίσθης.

—«Λοιπόν, τώρα μὴ φοβῆσαι πλέον τὸν Φλάβιον! Μᾶλλον ἔπρεπε νὰ εὔχεσαι νὰ ἔλθῃ νὰ σὲ ζητήσῃ. Θὰ ἔβλεπες τί θὰ τοῦ συνέβαινε!»

Ἐπειδὴ δὲ ἔβλεπε τὴν νέαν ὄχι τελείως καθησυχασμένην ἀπὸ τὰς διαβεβαιώσεις της, προσέθεσε:

—«Μάθε λοιπὸν καὶ κἄτι ἄλλο.... Ὁ Φλάβιος εἶναι κατάδικος τῶν κατέργων—δραπέτης. Ἐὰν παρουσιασθῇ, θὰ συλληφθῇ ἀμέσως καὶ θὰ σταλῇ ὀπίσω εἰς τὰ κάτεργα. Ἐκτὸς τῆς τιμωρίας ποῦ θὰ ὑποστῇ διὰ τὴν ἀπαγωγήν σου.

—«Ὢ! πῶς τὸ ξεύρεις, ἀγαπητή μου κυρία;»

—«Τὸν παρετήρουν καλὰ ὅλην τὴν ὥραν ποῦ ἐπεριμέναμεν ἐκεῖ, καὶ εἶδα ὅτι εἰς τὸ πρόσωπόν του φέρει τὸ στῖγμα τῶν κατέργων—τὸ σημάδι, μὲ τὸ ὁποῖον σφραγίζουν τοὺς καταδίκους διὰ νὰ ἀναγνωρίζωνται εὔκολα. Αὐτὸς ἔχει προσπαθήσει νὰ τὸ σκεπάσῃ μὲ διάφορα ἄλλα σημάδια ἀπὸ μάχαιραν καὶ ξίφος, ἀλλ' αὐτὰ διαφέρουν· εἶσαι τομαὶ καθαραί, ἐνῷ τὸ σφράγισμα τοῦ κατέργου εἶναι ἔγκαυμα ἀπὸ πυρακτωμένον σίδηρον καὶ ἡ οὐλή του διακρίνεται εὔκολα».

—«Ὢ! κυρία μου, ἀπὸ ποῦ ξεύρετε τόσα πράγματα, ποῦ δὲν τὰ ξεύρει καμμία ἄλλη γυναῖκα;»

—«Ἁπλούστατα διότι ἔχω τὴν περιέργειαν πάντοτε νὰ μανθάνω. Ἔχω ἕνα ἐξάδελφον πλοίαρχον Αὐτοκρατορικῆς γαλέρας. Ὅταν ἤμεθα στὴν Ρώμην, συχνὰ μᾶς ἐπεσκέπτετο. Μοῦ διηγεῖτο πολλὰ πράγματα περὶ τοῦ ναυτικοῦ βίου, καὶ μεταξὺ ἄλλων μοῦ εἶπε καὶ τοῦτο διὰ τοὺς δραπέτας τῶν κατέργων. Ὁ νοῦς μου εἶναι εἶδος ἀποθήκης, ὅπου μαζεύω διάφορα πράγματα, τὰ ὁποῖα σχεδὸν ὅλα θὰ μοῦ χρειασθοῦν γρήγορα ἢ ἀργά. Εἶναι σὰν τὸ κιβώτιον ἐκεῖνο, ὅπου μαζεύω τὰ λεγόμενα ἄχρηστα. Ὅποιος βλέπει τὸ κιβώτιον αὐτὸ γεμᾶτο ἀπὸ τεμάχια ὑφα-

σμάτων, ἀπὸ ταινίας μεταξωτὰς καὶ τρίχαπτα καὶ ἄλλα κουρέλια, ἀπορεῖ διατὶ τὰ κρατῶ. Ἀλλ' αἴφνης χρειάζεται ἕνα κορδόνι διὰ τὸ σανδάλιόν μου, ἢ μία φοῦντα διὰ τὴν ζώνην μου, ἢ λείπει τῆς Χλόης ἕνα ἐμβάλωμα διὰ τὸ φόρεμά της ἢ ἄλλο τι παρόμοιον, καὶ ἐκεῖ μέσα εὑρίσκεται πρόχειρον τὸ κάθε πρᾶγμα, χωρὶς νὰ χάσωμεν καιρόν. Βλέπεις λοιπόν, Αἰγίσθη, πῶς ἀνεσκάλευσα τὴν ἀποθήκην τῆς μνήμης μου, καὶ ἔβγαλα ἀπὸ μέσα μίαν πληροφορίαν, ποῦ πρέπει νὰ σοῦ ἀφαιρέση διὰ παντὸς κάθε φόβον. Διότι μόνον οἱ κακοῦργοι σημαδεύονται μὲ αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημάδι, καὶ ἅμα συλληφθοῦν τοὺς στέλλουν πάλιν εἰς τὰ κάτεργα· Ὥστε τώρα ἐπείσθης; ἢ μήπως ματαίως ἤνοιξα τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀποθήκης μου;»

—«Ἐπείσθην, ἀγαπητή μου κυρία! Καὶ πῶς νὰ μὴ πεισθῶ; Ποτὲ πλέον δὲν θὰ φοβηθῶ τὸν Φλάβιον οὔτε τὸν σύντροφόν του, ὁ ὁποῖος ὅμως ἦτο καλλίτερος ἀπ' αὐτόν. Δὲν μὲ ἐκτύπησε ποτέ, οὔτε μὲ ὕβριζε, ἀλλὰ μόνον ἤθελε νὰ μὲ ἔχουν σκλάβα διὰ νὰ βγάζω χρήματα δι' αὐτούς».

—«Λαμπρά! Λοιπὸν μίαν συμβουλὴν ἀκόμη. Πρέπει νὰ ἀρχίσῃς νὰ μανθάνῃς ἀνάγνωσιν. Ἀπὸ αὔριον θὰ φέρω τὸν Κλέωνα διὰ νὰ κάμῃς ἀρχήν. Διὰ νὰ μάθῃς ὅμως χρειάζεται νὰ αἰσθάνεσαι περιέργειαν. Ὅποιος δὲν ἔχει περιέργειαν διὰ τίποτε, μένει ἀγράμματος καὶ κοιμισμένος. Ἡ περιέργεια εἶναι τὸ κλειδὶ τῆς μαθήσεως».

Μὲ αὐτὴν τὴν συνομιλίαν ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αὐλήν. Ἡ δὲ Αἰγίσθη κατέβη ἀπὸ τὸ φορεῖον μὲ νέον θάρρος καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι δι' αὐτὴν ἤρχιζε νέα ζωή. Καὶ ἡ καρδία της ἦτο γεμάτη ἀπὸ εὐγνωμοσύνην καὶ θαυμασμὸν πρὸς τὴν καλόκαρδον κυρίαν της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16ον.

Ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ μέγαρον μετὰ τῆς λοιπῆς συνοδίας. Πρὶν ἐκκινήσῃ τὸ φορεῖον ἐκ τοῦ διοικητηρίου διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν οἰκίαν, ἡ Οἰνόη τὸν εἶχε καλέσει πλησίον της καὶ χαμηλοφώνως τοῦ ἔδωκε διαταγάς, τὰς ὁποίας ἡ Αἰγίσθη δὲν ἤκουσε, ἀλλ' οὔτε ἐσκέφθη νὰ ἐρωτήσῃ περὶ αὐτῶν. Τὸ ἑσπέρας ὅμως, μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐνῷ ἐκάθητο παρὰ τοὺς πόδας τῆς κυρίας της, ἡ ὁποία ἔκρουε τὰς χορδὰς τῆς λύρας της, εἰδοποιήθησαν ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἐρωτᾷ, ἂν ἡ κυρία Οἰνόη ἠμπορεῖ νὰ τὸν δεχθῇ ἢ προτιμᾷ νὰ ἀναμείνῃ ἕως τὸ πρωΐ.

—«Τώρα εὐθὺς θέλω νὰ τὸν ἰδῶ!» εἶπε ζωηρῶς ἡ Οἰνόη καὶ ἐσηκώθη νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ἀντιθάλαμον, ἀλλὰ ρίψασα ἓν βλέμμα εἰς τὴν Αἰγίσθην, εἶδε μίαν ἔκφρασιν ἥτις τὴν ἔκαμε νὰ μεταβάλῃ σκέψιν καὶ νὰ τῆς εἴπῃ: Ἔλα μαζύ μου καὶ σύ, Αἰγίσθη».

Εἰς τὸν ἀντιθάλαμον τοῦ γυναικωνίτου ἐπερίμενεν ὄρθιος ὁ Ἡρακλῆς, κατασκονισμένος ὡς ἂν νὰ ἐπανήρχετο ἀπὸ μακρὸν ταξείδιον. Ἐζήτησε συγγνώμην διὰ τὴν κατάστασίν του αὐτήν.

—«Ἐνόμισα καλὸν νὰ παρουσιασθῶ ὅπως εἶμαι, παρὰ νὰ σᾶς κρατήσω ἐν ἀγνοίᾳ περισσότερον».

—«Ἔκαμες καλά. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα;» ἐρώτησε μὲ πρωτοφανῆ ἀνυπομονησίαν ἡ Οἰνόη.

—«Οἱ Ἀπόστολοι βαδίζουν πρὸς τὴν Βέροιαν ἐν ἀσφαλείᾳ. Τοὺς συνωδεύσαμεν ἐφ᾽ ὅσον ὑπῆρχεν ὁ ἐλάχιστος φόβος μήπως καταδιώκονται, ἔπειτα δὲ τοὺς παρεδώκαμεν εἰς χεῖρας ἐπίσης πιστῶν φίλων, οἱ ὁποῖοι θὰ τοὺς φέρουν ἀσφαλῶς εἰς τὴν Βέροιαν».

—«Ἄ! πολὺ καλά. Καὶ ὁ Ἰάσων;»

—«Οἱ πολιτάρχαι τὸν ἀφῆκαν ἐλεύθερον ἐπὶ ἐγγυήσει χρηματικῇ ἀρκετὰ σοβαρᾷ. Εὑρίσκεται τώρα εἰς τὴν οἰκίαν του, κάπως μωλωπισμένος ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τοῦ ὄχλου καὶ ὄχι ὀλίγον ζαλισμένος, Δὲν ἔπαθεν ὅμως τίποτε σοβαρόν».

—«Ὁ δὲ ἄλλος;» ἠρώτησεν ἡ Οἰνόη, ῥίπτουσα συγχρόνως βλέμμα πρὸς τὴν Αἰγίσθην.

—«Ἔκαμα ὅπως μὲ διετάξατε, κυρία. Εἶδα καὶ συνεννοήθην μὲ τοὺς φύλακας τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, οἱ ὁποῖοι ὅμως εἶχον προβῆ ἤδη εἰς τὴν σύλληψίν του διὰ κλοπὴν ἐπ᾽ αὐτοφόρῳ ἐντὸς ἐμπορικοῦ τῆς ἀγορᾶς. Διὰ τὸ ἀδίκημα αὐτὸ ἐφυλακίσθη καὶ θὰ δικασθῇ. Μετὰ τοῦτο δὲ δύνασθε νὰ τὸν καταμηνύσητε διὰ τὰ ἄλλα του κακουργήματα».

—«Ἐξετέλεσες θαυμάσια τὴν ἐντολήν μου καὶ σὲ εὐχαριστῶ, Ἡρακλῆ. Ἀργότερον δὲ θὰ σοῦ δείξω καὶ καλλίτερα τὴν εὐγνωμοσύνην μου».

Τότε ἡ Οἰνόη ἐκτύπησε τὰς παλάμας της καὶ ἐπαρουσιάσθη ὁ μικρὸς Βρεττανὸς αἰχμάλωτος Ἁρόλδος.

—«Παράλαβε τὸν κύριον καὶ ὁδήγησέ τον εἰς τὴν μικρὰν τραπεζαρίαν καὶ εἰπὲ εἰς τὰς γυναῖκας τοῦ μαγειρίου νὰ τοῦ ἑτοιμάσουν ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερον δεῖπνον διὰ τὴν προχωρημένην αὐτὴν ὥραν. Συνόδευσέ τον καὶ σύ, Αἰγίσθη, νὰ ἐπιβλέψῃς ὥστε ὅλα νὰ γίνουν ὅπως πρέπει».

Ὁ Ἡρακλῆς, ἔκπληκτος διὰ τὴν καλήν του τύχην, ἐχαιρέτισε καὶ ἐστράφη νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν παῖδα, ἡ δὲ Αἰγίσθη τὸν ἠκολούθησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν. Ἐνῷ δὲ ἡτοιμάζετο τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐξεκουράζετο ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς μακρᾶς του ὁδοιπορίας, ἡ Αἰγίσθη ἔστεκε πλησίον του κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν γυναικῶν, αἵτινες ὑπηρετοῦν τοὺς ἄνδρας τῆς οἰκογενείας των. Ἀμφότεροι ᾐσθάνθησαν κατ᾽ ἀρχὰς κάποιαν δειλίαν, ἀλλ᾽ ὁ Ἡρακλῆς ἤνοιξε τὴν συνομιλίαν μὲ τὴν πληροφορίαν ὅτι αὐτὸς ἦτο ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ, ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Του. Ἡ δὲ Αἰγίσθη τότε ἔλαβε θάρρος καὶ ἀνέφερε καὶ αὐτὴ τὴν ἀπόφασίν της, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν νέαν πίστιν τοῦ Σωτῆρος, τὸν ὁποῖον εἶχε γνωρίσει.

Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Ἡρακλῆς τῆς ἐξεμυστηρεύθη μίαν εἴδησιν, ἡ ὁποία, ὡς εἶπε, μετέβαλλεν ὅλα τὰ σχέδιά του. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Θεσσαλονίκης τὸν ἐζήτησαν νὰ μείνῃ μεταξύ των ὡς διάκονος τῆς ἐκκλησίας των.

—«Καὶ τώρα», εἶπε, «πρέπει νὰ νυμφευθῶ καὶ νὰ σχηματίσω οἰκογένειαν. Τὶ λέγεις ἐσύ, Αἰγίσθη; Θὰ ἐδέχεσο νὰ μὲ λάβῃς ὡς ἄνδρα σου;»

Ἡ Αἰγίσθη ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἤρχισε νὰ τρέμῃ, χωρὶς νὰ ἀρθρώσῃ λέξιν.

—«Διατὶ τρέμεις, Αἰγίσθη;» ἐξηκολούθησεν ὁ Ἡρακλῆς. «πιστεύω ὅτι ἡ κυρία σου δὲν θὰ ἀρνηθῇ τὴν συγκατάθεσίν της, διότι καὶ ἐσὲ ἀγαπᾷ καὶ πρὸς ἐμὲ δεικνύει πολλὴν καλωσύνην. Ἀλλὰ πρὶν φύγω, θέλω νὰ μοῦ ἀπαντήσῃς ἐσὺ εἰς μίαν ἐρώτησιν».

Τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν τὴν ἔκαμε τόσον χαμηλοφώνως, ὥστε οὔτε ὁ Ἀρόλδος ὅστις ἐκάθητο ὄχι μακράν, δὲν τὴν ἤκουσε, ἀλλ' ἡ ἀπάντησίς της φαίνεται ὅτι τὸν ηὐχαρίστησε διότι ἀνεχώρησε μὲ βῆμα ζωηρὸν καὶ μειδίαμα χαρᾶς.

Πράγματι ἡ συγκατάθεσις τῆς κυρίας Οἰνόης ἐδόθη μὲ ἐνθουσιασμόν.

—«Εἶναι νέος λαμπρός, χαρακτὴρ εὐθὺς καὶ καρδία χρυσῆ!» ἀνέκραξε. «Θὰ σᾶς στεφανώσω μὲ ὅλην μου τὴν καρδιά». Ἔπειτα ἐπρόσθεσε: «Μάθε καὶ ἕνα νέον. Ὁ Φλάβιος εὑρίσκεται ἤδη εἰς τὰς φυλακὰς καὶ θὰ σταλῇ ὀπίσω εἰς τὰ κάτεργα, ἀφοῦ τὸν ἀνακρίνουν περὶ τῆς ὑποθέσεώς του»,

Ἡ Αἰγίσθη ἐστέναξε βαθειά.

—«Ὢ!» εἶπεν, «ὁ εὐλογητὸς Χριστός μας, ἐσυγχώρησε τοὺς ἐχθρούς του, ἐνῷ αὐτοὶ τὸν ἐσταύρωναν. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν πολὺ σκληρότεροι ἀπὸ τὸν Φλάβιον. Ἔπρεπε κ' ἐγὼ νὰ τὸν συγχωρήσω».

Ἡ κυρία της τὴν ἐκύτταξε μὲ ἀπορίαν καὶ εἶπε:

—«Νὰ συγχωρήσῃς ἕναν ποῦ σὲ ἔκλεψεν ἀπὸ τοὺς γονεῖς σου, ποῦ σὲ ἔδερνε, σὲ εἶχε νηστικὴν καὶ δὲν τοῦ ἔφθανεν ὅτι κατέστρεψε τὸ πνεῦμά σου, ἀλλὰ σὲ ἀφῆκεν ἄταφον, εἰς τὸ ἔλεος τῶν ἀγρίων θηρίων καὶ τῶν ὀρνέων τῶν βουνῶν! Διὰ ἕνα τοιοῦτον τέρας δὲν ὑπάρχει συγχώρησις!»

Ἀλλ' ἡ Αἰγίσθη δὲν ἐπείθετο. Ἐσυλλογίζετο τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ ἄλλων μαρτύρων, οἵτινες ἀπέθανον συγχωροῦντες τοὺς δημίους των. Καὶ ἐπέμενεν:

—«Ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἦλθε διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλούς, καὶ ὁ Φλάβιος τί εἶναι παρὰ ἕνας ἁμαρτωλός; Ἀφοῦ ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν συγχωρεῖ τοὺς τοιούτους, διατὶ καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴ συγχωροῦν; Ἐγὼ τὸν συγχωρῶ μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν!»

Ἡ κυρία Οἰνόη ἐκίνησε τὴν κεφαλήν, ὡς νὰ ἔλεγεν: «Αὐτὸ ὑπερβαίνει κάθε λογικήν». Ἀλλὰ ἠρκέσθη νὰ εἴπῃ:

—«Ἔχεις δίκαιον, Αἰγίσθη· συγχώρησέ τον. Ἀλλὰ καὶ ἂς ἤμεθα εὐχαριστημένοι, ὅτι οὔτε ἡ συγγνώμη σου δὲν ἰσχύει πλέον νὰ τὸν ἀπελευθερώσῃ ἀπὸ τὰς συνεπείας τῶν κακουργημάτων του».

(ἀκολουθεῖ)

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

*Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα πρὸς τὸν «**Ἀστέρα τῆς Ἀνατολῆς**» πρέπει νὰ ἀπευθύνωνται ὀνομαστὶ πρὸς τὸν Συντάκτην καὶ Διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ κ.* ***Δημ. Μ. Καλοποθάκην.***

*Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα σχετικὰ πρὸς **παραγγελίας βιβλίων** ἐκ τοῦ τιμοκαταλόγου πρέπει νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τὸν **αἰδέσ. κ. Π. Λογγινίδην.***